

סיכום פעילות שנתית 2020 (תש"פ- תשפ"א)

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

מאי 2020

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

דבר מנכ"לית

ושל המשרד כולו, כמשרד חברתי הפועל לקידום זכויות ושוויון בחברה הישראלית. יחידות המשרד יחד עם הנציבות פועלות למתן מעטפת משפטית כוללת להגנה ולשמירה על זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות בכלל התחומים המשפטיים, בעת משבר הקורונה ובכלל.

השנה השיק המשרד את פרוייקט "מגדלור של זכויות" אשר מטרתו להעניק שירות מתוכלל ולידע גורמים בפריפריה החברתית של ישראל בזכויותיהם. נציבות שוויון משתתפת ופעילה גם בפורום זה ומובילה את השולחנות העוסקים באנשים עם מוגבלות.

אני מברכת את מר אברמי טורם, נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ואת צוות הנציבות על שנה ענפה של פעילות, ומתחייבת להמשיך לפעול לקידום הנושא.

בברכה,
עו"ד סיגל יעקבי
מ"מ מנכלית שר המשפטים

אחד מכל חמישה ישראלים הוא אדם עם מוגבלות, חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ואמנת האו"ם בדבר זכויות אנשים עם מוגבלות מגדירים את זכויותיהם לכבוד, לנגישות, למניעת הפליה, לאוטונומיה לקבלת החלטות עצמאית ועוד. בשנת 2020 עם פרוץ מגפת הקורונה ההשלכות על חייהם היו קשות והיה צורך לפעול ללא לאות להגנה על ההישגים שהושגו עד כה בתחום זה.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות הובילה את המאמץ אליו נרתמו גם יחידות אחרות ממשרד המשפטים להגנה וקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות בעת המשבר. הנציבות טיפלה בשנה האחרונה באלפי פניות ציבור, מתוכן פניות רבות של אנשים עם מוגבלות אשר נאבקים על זכויותיהם מול הרשויות ובבתי המשפט. הנציבות פעלה רבות להתאמת חקיקת החירום לצורכיהם של אנשים עם מוגבלות, זאת בין היתר יחד עם מחלקת ייעוץ וחקיקה. הנציבות פעלה אל מול דו"ח התיעדוף שעלה ממנו חשש כי אנשים עם מוגבלות יופלו בקבלת טיפול רפואי וערכה פעילויות רבות אחרות כולל פעילויות הסברה והדרכה ועשרות מפגשים בזום בנושאי שוויון זכויות בקרב הציבור הכללי ואף במגזר הערבי והחרדי באופן ספציפי.

בשעת משבר מתגברת חשיבותה של פעילות זו של הנציבות בפרט

אני מתכבד להביא בפניכם את סיכום פעילות נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות לשנת 2020.

שנת 2020 הייתה אחת השנים המאתגרות בתפקידי כנציב.

שנה ללא תקציב מדינה, חילופי שרים, משבר הקורונה, מצב החירום, וההנחיות המשתנות, הסגר בבתים וסגירת המוסדות והשירותים, כל אלו הובילו לקשיים משמעותיים עבור אנשים עם מוגבלות. בתחילת המשבר נדמה היה כי אנשים עם מוגבלות נשכחו מאחור וכי לא ניתנו המענים הנדרשים עבורם. גם דו"ח התיעדוף אשר פורסם בשיאו של הגל הראשון של המשבר ושבנו נקבע כי תפקודו של האדם יהוו הקריטריון לתיעדוף, חיזק תחושת הדרה זאת עוד.

דווקא בשנה זו, בלטה החשיבות של הנציבות כגוף שעוסק באופן בלעדי בשוויון זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות וביצירת חברה נגישה ומכילה. בהתאם לתפקידנו וסמכויותינו פעלנו רבות לאורך התקופה על מנת לטפל בהשלכות המשבר על אנשים עם מוגבלות. פעלנו עם משרדי הממשלה והרשויות, טיפלנו באלפי פניות, הקמנו שולחנות עגולים, עסקנו בהתאמת החקיקה, פרסמנו מידע חשוב ורלוונטי ועוד, כל זאת על מנת להגן על שוויון הזכויות ולהפחית את השלכותיו של המשבר.

במקביל למשבר, המשיכו מחלקות הנציבות בפעילותם בכל תחומי העשייה "הרגילים", טיפלנו בעשרות תיקים בבתי המשפט, סייענו לאלפי פונים, ערכנו כאלף בקורות נגישות וניהלנו תהליכי אכיפה מורכבים. באמצעות המדיה המקוונת ערכנו פעילויות הסברה

והדרכה, ביניהם עשרות וובינרים לקהלים שונים, מעל למאה מפגשים של "שוויון בסלון", הגענו לקהלים רבים וערכנו כנס שנתי על דו"ח התיעדוף והשלכותיו, פעלנו בקרב קהלים בפריפריות החברתיות והגאוגרפיות במדינה, התאמנו תכנים לחברה החרדית והפקנו חומרים רבים בערבית.

את כל זה לא עשינו לבד. שותפים לנו ציבור האנשים עם מוגבלות, ארגוני חברה אזרחית, אנשי מקצוע, רשויות ומשרדי ממשלה, כל גוף בתחומו הוא - רק ביחד ניתן לקדם את התחום הזה משמעותית ולפעול לשינוי ציבורי חברתי.

ברצוני להודות באופן מיוחד לשותפינו בתוך משרד המשפטים, למנכ"לית המשרד, לאנשי המטה וליחידות המקבילות. תמיכתכם והליווי המקצועי שלכם במשרד המשפטים מאפשרים לנו ליצור את השינוי אליו אנו שואפים. תודה מיוחדת לחברי הוועדה המייעצת, על השותפות במשבר ובכלל, החשיבה המשותפת, הצפת נושאי רוחב והעצות הטובות.

תודה מיוחדת לכל אחד ואחת מעובדי הנציבות העומלים ללא לאות כל שנה ובוודאי בשנה מאתגרת זו, מתוך מחויבות אישית לנושא.

יחד נצליח

בברכה,

אברמי טורם - נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

א. פעילות להגנה על זכויות אנשים עם מוגבלות בתקופת משבר הקורונה:

- קידום התאמות בתקנות החירום עבור אנשים עם מוגבלות כגון: פטור ממסכה, אפשרות ליציאה מעבר למרחק המותר בסגר, אפשרות הגעה של סייעות לבתי התלמידים ועוד.
- הקמת שולחן עגול בינמגזרי לנושא אנשים עם מוגבלות בתקופת הקורונה במסגרת השולחן העגול של משרד ראש הממשלה, והובלתו יחד עם עמותת אנוש.
- מתן מענה מקצועי לפניית ציבור שגדלו בעשרות אחוזים בנושאים כגון הנחיות החירום, מידע ותעסוקה.
- הנחיות נגישות לגורמים רלוונטיים, בדיקת אתרי אינטרנט ואפליקציות של גורמי ממשל.
- פעילות בנושא השלכות הקורונה על תעסוקת אנשים עם מוגבלות.
- פרסום אתר אינטרנט עם מידע מונגש ורלוונטי בעברית וערבית ועדכון באופן שוטף במהלך השנה, פרסום מידע רב בפייסבוק.
- התמודדות עם המלצות ועדת הביאותיקה בנושא תיעדוף חולי קורונה קשים אשר עלולות היו להפלות אנשים עם מוגבלות והובלה לשינויים בהמלצות אלה.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות הוקמה בשנת 2000, כגוף האמון על יישומו של חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. תפקידה לקדם שוויון זכויות, לעודד השתלבות והשתתפות פעילה של אנשים עם מוגבלות בחברה ולמנוע את הפלייתם. החל מספטמבר 2012, בהתאם להחלטת הממשלה על אשרור האמנה אמנת האו"ם בדבר זכויות אנשים עם מוגבלות מהווה הנציבות גם הגורם האמון על יישום, קידום, הגנה וניטור האמנה.

הנציבות פועלת באמצעות קידום חקיקה ומדיניות בתחומי החיים השונים, פעילות בכנסת ובוועדות ציבוריות וממשלתיות, טיפול בפניות ציבור פרטניות, תביעות אזרחיות ופליליות, אכיפת נגישות ואכיפה בתחום ייצוג הולם. פיתוח ידע, נתונים ומחקר, פועלת בזירה הבינלאומית, עורכת פעילויות הדרכה, הסברה ושינוי עמדות ומקדמת שיתוף ציבור של אנשים עם מוגבלות.

בשנת 2020 המשיכה הנציבות בפעילות השוטפת במגוון התחומים, עם פרוץ משבר הקורונה וההשלכות החמורות על אנשים עם מוגבלות ומשפחותיהם שנבעו ממצב החירום, פעלה הנציבות רבות על מנת לוודא כי זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות נשמרות גם בתקופה, כי אנשים עם מוגבלות נשארים על סדר היום תוך יצירת ההתאמות הנדרשות בהנחיות על מנת לאפשר זאת.

תקציר – המשך

- עבודה עם משרדי הממשלה השונים על מנת לוודא המשכיות שירותים ומידע לציבור ובכלל זה:
 - המשך אספקת שירותי רווחה לאנשים עם מוגבלות.
 - הנחיות שוטפות לאנשים המעסיקים עובד זר.
 - הסדרת נושאים בתחום החינוך כגון המשך לימודי החינוך המיוחד, הגעת סייעות לבתי התלמידים בלימודים מרחוק, ועדות אבחון והשמה מרחוק ונגישות גם בלמידה מקוונת.

ב. פעילות לקידום שוויון זכויות, נגישות והכלה:

טיפול בפניות הציבור - בשנת 2020 טופלו 6015 פניות. 2678 פניות בנושאי נגישות, 3158 פניות בנושאי הפליה, תעסוקה ועוד, ו- 179 בקשות לפטור.

תביעות - בשנת 2020 הוכנו 16 תיקים אזרחיים ונמשך הטיפול ב- 24 תיקים משנים קודמות. כמו כן הגישה הנציבות חוות דעת ב- 90 תיקים נוספים. בין התיקים טופלו השנה תיקים בשם אדם עם מוגבלות אל מול משרדי ממשלה.

אכיפה וקידום נגישות - במהלך שנת 2020 נעשו 965 פיקוחים חדשים ו- 205 פיקוחים חוזרים, מתוכם 310 פיקוחי נגישות באתרי אינטרנט ובאפליקציות. בהמשך לכך הוצאו 276 צווי נגישות. בנוסף

בוצעו מספר פעולות הדרכה על מנת להעביר ידע רלוונטי לציבור מורשי הנגישות, רכזי נגישות וכן לציבור הרחב ואנשים עם מוגבלות.

חקיקה - במהלך שנת 2020 גובשה עם בשיתוף מחלקת ייעוץ וחקיקה הצעה לתיקון מקיף שיזמה הנציבות בחוק השוויון: חיזוק יכולות האכיפה והייצוג של הנציבות, הרחבת התחולה של החובה לייצוג הולם, ותיקונים נוספים.

קידום תעסוקה ואכיפת חוק ייצוג הולם: הנציבות המשיכה באכיפה בקרב הגופים הציבוריים הגדולים החייבים בייצוג הולם ובין היתר הוציאה כ- 108 מכתבי התראה והמשיכה אכיפה אל מול גופים שאינם עומדים בחוק, כמו כן ערכה פעילויות הדרכה, פרסמה מידע ועוד.

קידום השתלבות והכלה בחינוך - הזכות לחינוך הינה נושא רחב בפעילות הנציבות, בכלל זה מקודמים נושאים כגון הרפורמה בחינוך המיוחד ומענים פארא-רפואיים בדרום. בנוסף מבוצעות פעילויות אכיפה בבתי ספר, מטופלות פניות ציבור רבות בנושאי נגישות פרטנית והשתלבות.

קידום הזכות לחיים בקהילה, כשרות משפטית והזכות להורות - הנציבות מבצעת בקורות במסגרות דיור חוץ ביתי, הוסטלים, מעונות ומחלקות פסיכיאטריות. כמו כן עוסקת בקידום הזכות לכשרות משפטית. בנוסף בשנת 2020 נכתב דו"ח בנושא הזכות להורות.

תקציר – המשך

פעילות בזירה הבינלאומית: בשנת 2020 הפעילות בזירה הבינלאומית כללה השתתפות בכנס Zeroproject, כנס המדינות באו"ם, סיוע לשגרירות ג'נבה בקידום הצעת החלטה ישראלית לארגון הבריאות העולמי ועוד.

שיתוף ציבור: שיתוף ציבור הוא עקרון מנחה בפעילות הנציבות. בשנת 2020 פעלה הועדה המייעצת של הנציבות וקיימה כ – 8 פגישות, בנוסף נערכו לא מעט שולחנות עגולים והיוועצויות בנושאים שעל סדר היום של הנציבות ובתחומי המחלקות השונות.

לתקציר בערבית ملخص

לתקציר באנגלית Executive Summary

הדרכה, הסברה ופרסום מידע: המעבר למדיה מקוונת היווה הזדמנות להרחיב את פעילויות ההדרכה וההסברה ואף להגיע לקהלים חדשים. בכלל זה נערכו כ 40 וובינרים, ימי עיון וכנסים וכ 150 הרצאות מרביתם במדיה המקוונת.

קידום זכויות אנשים עם מוגבלות בפריפריה החברתית והגיאוגרפית: נושא משמעותי בתכנית השנתית, השנה בוצעו פעילויות רבות כולל וובינרים בשפה הערבית, וובינרים קוליים לחברה החרדית, אתר האינטרנט תורגם כולו לשפה הערבית וכן הפקת חוברות בנוגע לזכויות בחינוך לחברה החרדית.

פעילות לציון היום הבינלאומי לזכויות אנשים עם מוגבלות 2020: הפעילות נערכה סביב הנושא "ערך החיים של אנשים עם מוגבלות לאור דו"ח התיעדוף" והיא כללה כנס מקוון בן שלושה ימים והשקה של פרויקט חדש, ופרויקט רחב היקף בשם "שוויון בסלון" להעמקת ההכרות ומיגור סטיגמות. במסגרת זו נערו מעל 100 מפגשים.

דיגיטציה ופרסום מאגרי מידע - בשנת 2020 נמשך פיתוח המערכת הממוחשבת התפעולית של הנציבות והושקה המערכת לפניות הציבור. כמו כן פורסמו לראשונה שני מאגרי מידע דיגיטליים לציבור הרחב.

פעילות הנציבות

קידום חקיקה
פעילות בכנסת
והשתתפות
בוועדות ציבוריות
ממשלתיות
וציבוריות.

טיפול בפניות
פרטניות בתחומים
השונים.

תביעות אזרחיות
ופליליות.

נגישות
אכיפה, פיתוח ידע
וקידום הנושא

קידום תעסוקת
אנשים עם
מוגבלות ואכיפת
חוק ייצוג הולם
בגופים ציבוריים

הסברה, הדרכה
ושינוי עמדות

שילוב בקהילה
וקידום מדיניות

וועדה מייעצת
ושיתוף ציבור.

חדשנות, הדרכה,
דיגיטציה ומידע
לציבור

מחקר
וזירה בינלאומית.

פעילות הנציבות בשנת 2020 במספרים

965

פעולות אכיפה ופיקוחי
נגישות בוצעו ברחבי הארץ.

90

חוות דעת ניתנו בתיקים
שהוגשו לבתי המשפט.

40

תיקי תביעה נוהלו בבתי
משפט.

6015

פניות ציבור שטופלו בתחומים
של נגישות, הפליה, תעסוקה,
מידע ועוד.

82

דפי מידע פורסמו באתר
בערבית.

36

וובינרים לציבור הרחב

167

מכתבי התראה בתחום
ייצוג הולם בתעסוקה

100

מפגשים של "שוויון בסלון"

< יישום והטמעת חוק שוויון זכויות
 לאנשים עם מוגבלות (1998)

< יישום, תכלול וניטור אמנת האו"ם
 בדבר זכויות אנשים עם מוגבלות
 (אושרה בשנת 2012)

"להגן על כבודו וחירותו של אדם עם מוגבלות, ולעגן
 את זכותו להשתתפות שוויונית ופעילה בחברה בכל
 תחומי החיים, וכן לתת מענה הולם לצרכיו המיוחדים
 באופן שיאפשר לו לחיות את חייו בעצמאות מרבית,
 בפרטיות ובכבוד, תוך מיצוי מלוא יכולתו"
 (חזון הנציבות, מתוך חוק שוויון זכויות לאנשים עם
 מוגבלות).

הגנה וקידום זכויות אנשים עם מוגבלות באמצעות
 טיפול בפניות ציבור, מתן מידע, שימוש בכלים משפטיים
 כולל תביעות

קידום מדיניות וחקיקה לשוויון זכויות לאנשים עם
 מוגבלות.

להוות מוקד ידע ומומחיות

אכיפת חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות: ביצוע
 בקורות בשטח, איתור ליקויים ובקרה מול הגוף המפוקח עד
 לתיקונם המלא

שינוי עמדות החברה כלפי אנשים עם מוגבלות: הובלת
 קמפיינים, רשתות חברתיות ותקשורת, העברת קורסים
 יומי עיון כתיבה והפצה של חומרים מקצועיים כתובים

מבנה הנציבות

נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות מר אברמי טורם

הון אנושי ולוגיסטיקה | פרויקטים, דיגיטציה ותהליכים | ניו מדיה ותקשורת | מחקר וקשרי חוץ | הסברה וקמפיינים

מחלקת נגישות גב' טל זימנבודה

- נגישות מתו"ס
(מבנים תשתיות וסביבה)
- נגישות השירות
- נגישות דיגיטלית

מחלקת שילוב בקהילה עו"ס יונית אפרתי

- שילוב בתעסוקה
- שילוב בחינוך
- דיור וחיים בקהילה
- כשרות משפטית, חלופות
לאפטרופסות והורות.
- הדרכה ואתר אינטרנט

מחלקה משפטית עו"ד ערן טמיר

- שאילתות ופטורים
- טיפול בפניות, מיצוי זכויות ומידע
- מוקד שירות ומידע
- תובעים - משפט אזרחי ודיני
עבודה
- תובעים - משפט מנהלי-פלילי
- חקיקה וקידום מדיניות

וועדה מייעצת ושיתוף הציבור

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

הוועדה המייעצת

חברי הוועדה המייעצת שנבחרו למינוי בין השנים 2020-2023:

רוני רועי-רוטלר- יושבת ראש
עמית אונגר - ממלא מקום יושבת ראש
נתי ביאליסטוק-כהן, יוסף אלעמור, הלה
הדס, סמיר סלאח אלדין, אילה טל-אל,
אסתר קרמר, אביבית אהרונוף, שירה
ילון חיימוביץ, יובל וגנר, רויטל לן כהן,
דורית ושלר, דודו חפצדי, שירה
נחמיאס, יעל בר-שי, גלית לביא,
רישרד-בנימין רביד.

ליד נציבות השוויון פועלת וועדה מייעצת נבחרת שתפקידה לייעץ
לנציב.

בוועדה חברים אנשים עם מוגבלויות שונות, נציגי ארגונים העוסקים
בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, מומחים בתחומי פעולתה
של הנציבות, אקדמיה, משפטנים ונציגי ציבור.

רוב החברים בוועדה המייעצת הם אנשים עם מוגבלות, והם מייצגים
קבוצות וקהלים שונים בחברה הישראלית.

הוועדה דנה בנושאים שעל סדר היום של הנציבות ומייעצת לה.
בשנת 2020 עסקה בין היתר בתפקיד הנציבות במשבר הקורונה,
פעילות היום הבינלאומי, תיקונים נדרשים בחוק השוויון, התנגדות
לחוק ההסדרים, תפקידה של הנציבות ביישום האמנה ובדיווח
לגביה, השתלבות בחינוך, אתגרים ייחודיים לחברה הבדואית ועוד.

פעולות שיתוף ציבור

שיתוף ציבור הוא אחד מעקרונות הפעולה החשובים בפעילותה של נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. שיתוף הציבור מאפשר לשמוע את הקולות השונים של אנשים עם מוגבלות מהשטח והחברה האזרחית, ליצור הלימה בין מדיניות ותכנון לבין השטח, להביא את כל הגורמים הרלוונטיים לשולחן ולגשר על פערים. על כן, בנוסף לפעילות השוטפת של הועדה המייעצת נעשות פעולות רבות בתחום זה.

בין הפעולות בתחום זה שנערכו בשנת 2020:

שאלונים מקונים:

- סגירת מסגרות קורונה.
- סקר למעסיקים קורונה.
- סקר לאנשים עם מוגבלות השלכות קורונה.

מפגשי היועצות לנושאים:

- תיעדוף וגורמי הרפואה
- תיקונים נדרשים בחוק השוויון (בהובלת ייעוץ וחקיקה).
- פטור מתור ופטור מתשלום למלווה.
- תכנית היום הבינלאומי.

שולחן עגול לתקופת הקורונה

- מיפוי צרכים ומענים חסרים
- טיפול רוחבי ומענים
- כתיבת המלצות מדיניות

השולחן העגול הבין-מגזרי בנושא אנשים עם מוגבלות במשבר הקורונה

הנוגעות לאנשים עם מוגבלות, כאשר לחלקן ניתנו פתרונות על ידי המשרדים השונים תוך כדי המשבר. בחודש יוני פורסמו מסמכי המלצות שנכתבו על ידי צוותי עבודה של משתתפי השולחן. ההמלצות נוגעות לתחומי חיים שונים של אנשים עם מוגבלות. לאורך כל ההמלצות עלה הצורך בתיאום בין-משרדי בנושאים ובנהלים שונים הנוגעים לאנשים עם מוגבלות, והודגשה חשיבות ההסברה לנותני שירותים וגורמי האכיפה אודות אנשים עם מוגבלות והמענים הייחודיים.

עיקרי ההמלצות מתייחסות לנושאים: נגישות ופרסום המידע, שיתוף אנשים עם מוגבלות בתהליכי קבלת ההחלטות, שירותים בקהילה בתחומי החברה תעסוקה ופנאי, מערכי הדיור, תחום התעסוקה והקצבאות, התאמת והנגשת שירותי החינוך לתלמידים ולסטודנטים עם מוגבלות ועוד.

להמלצות הוועדה

כבר מראשיתו ניכר היה כי משבר הקורונה יצר אתגרים רבים עבור אנשים עם מוגבלות ומטפלים עיקריים בהם. הנושאים המרכזיים שעלו כצרכים מהשטח דרשו טיפול ייחודי ומתן מענה מותאם לצרכיהם של אנשים עם מוגבלות.

כתוצאה ממצב זה, פנתה נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות אל משרד ראש הממשלה בבקשה להקים שולחן עגול ייחודי בנושא אנשים עם מוגבלות שיפעל במסגרת השולחן העגול מגזרי במשרד רוה"מ.

משרד רוה"מ הסכים לכך והקים שולחן ייחודי שהחל את פעילותו כבר בחודש מרץ 2020. השולחן הובל על-ידי מר אברמי טורם, נציב שוויון זכויות אנשים עם מוגבלות, משרד המשפטים, וד"ר הלה הדס, מנכ"לית אנוש העמותה הישראלית לבריאות הנפש. בשולחן השתתפו עשרות נציגים ממשרדי ממשלה, ארגונים, קרנות ואנשים עם מוגבלות.

השולחן היווה פלטפורמה להצפה וריכוז של בעיות רבות

נושאי רוחב מרכזיים

פעילות לקידום זכויות בפריפריה חברתית וגאוגרפית

אנשים עם מוגבלות בפריפריה חברתית וגיאוגרפית נתקלים בהדרות כפולות, בחסמי נגישות רבים, בעמדות שליליות ופעמים רבות בהיעדר גישה למידע בנושא ובידע בנוגע לזכויותיהם. לפיכך, הציבה נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות את נושא הפריפריה כנושא מרכזי על סדר יומה. בכלל זה מבוצעות פעולות שונות בקרב החברה הערבית והחברה הבדואית, החברה החרדית, קהילת יוצאי אתיופיה והפריפריה הגיאוגרפית. מטרת הפעילות להגביר מודעות לנושא, להפיץ מידע לקהלים הרלוונטיים, להגביר עמידה בחוק ובתקנות ולהגדיל את מספר הפניות.

חברה חרדית:

- הפקת חוברת חינוך מיועדת למגזר החרדי.
- סדרה של 6 הרצאות לקהל החרדי (בשיתוף עיריית בני ברק).
- היועצות שולחן עגול חסמי תעסוקה בחברה החרדית.

חברה ערבית

- הקמת אתר בערבית
- מדריך קורונה בערבית
- כנסים, וובינרים, שוויון בסלון (17 סה"כ)

פריפריה גאוגרפית

- הרצאות
- 22 שוויון בסלון

מגדלור של זכויות

- ירוחם
- לוד

פיקוחים

- כ 30% מהפיקוחים נערכו ברשויות בפריפריה

טיפול בפניות ותביעות מהפריפריה

ההתנגדות לדו"ח תיעדוף חולי קורונה קשים

ההמלצות מאנשי רפואה בכירים ואנשי אקדמיה.

בעקבות פגישה שנערכה בין אברמי טורם, נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות וחברי ועדת הביואתיקה, נכתבה גרסה מתוקנת של הדו"ח. הדו"ח המעודכן מתקן חלק מן הכשלים שהיו בדו"ח המקורי. התיקונים כוללים כבקשתנו ציון מפורש של איסור הפליה על רקע מוגבלות, הכנסת מחויבות לעמוד בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות וכן שורה של תיקונים נוספים. יחד עם זאת, בנושא המרכזי שהוא הכללת המדד התפקודי בין המדדים לתיעדוף לא הייתה התקדמות מהותית, כותבי הדו"ח נמנעו ממחיקת המדד התפקודי ואף הסבירו את נחיצותו.

בסיומו של התהליך התקנות לא אומצו. משרד הבריאות הודיע כי הן ייבחנו ויתוקפו רק במידה ויהיה צורך ממשי בהכרעות מסוג זה, וכי למעשה ההחלטה בדבר תיעדוף מטופלים במצב של משאבים מוגבלים נעשית באופן שוטף על ידי הצוותים הרפואיים, כפי שמקובל במצבים אחרים.

אנו ממשיכים לעסוק בנושא על מנת ללמוד את לקחיו, למנוע הישנותו בעתיד ולהבטיח שיתוף ממשי של אנשים עם מוגבלות בכל תהליכי קבלת ההחלטות. כחלק מהפעילות בחרנו להתמקד בנושא ערך החיים של אנשים עם מוגבלות לאור דו"ח התיעדוף, בפעילות היום הבינלאומי לציון יום שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.

בישראל, כמו במדינות רבות בעולם, הייתה היערכות למצב בו מכוונות ההנשמה לא יספיקו למספר החולים שיזדקקו להם ויהיה צורך לתעדף את החולים לזכאות לטיפול. משרד הבריאות הקים וועדת ביו אתיקה מיוחדת שכונסה לשם ניסוח ההמלצות. ההמלצות קבעו כי התיעדוף יתקיים רק על בסיס רפואי ולא תהיה הפליה בשל דת, גזע מין, לאום, נטייה מינית, עיסוק וכיוב'.

הבעיה המרכזית בדו"ח הייתה הקביעה כי המצב התפקודי של האדם ישמש כקריטריון לקבלת ההחלטה. כך למשל נקבע כי אדם אשר מרותק למיטה או כיסא גלגלים יהיה בדרגת תיעדוף נמוכה, דבר העלול להוביל להפליה של אנשים עם מוגבלות. יתרה מכך, בקביעת ההמלצה לא שותפו אנשים עם מוגבלות או גופים אחרים כגון הנציבות.

מתוך תפיסה כי הבעיה אינה מתמצה בתקופת הקורונה, אלא להמלצות מסוג זה יכולות להיות השלכות מרחיקות לכת על אנשים עם מוגבלות בישראל גם בהקשרים אחרים, פעלנו בערוצים רבים על מנת לבטל את ההמלצות שבדו"ח ולמנוע את אימוצם. פנינו למשרד הבריאות, ליועץ המשפטי לממשלה ולוועדה, פעלנו אל מול חברי כנסת, מקבלי החלטות ועוד. במקביל, התגובות מצד אנשים עם מוגבלות וארגונים לא אחרו לבוא. אלו ראו את הדו"ח כפגיעה אישית וכפגיעה בזכויותיהם ובשוויונם. בנוסף הושמעה ביקורת כלפי

התמודדות גורמי האכיפה במפגש עם אנשים עם מוגבלות

בחודש מאי נהרג איאד אל-חלאק, צעיר על הרצף האוטיסטי שנורה בתקרית מצערת בה היו מעורבים גורמי אכיפה. אירוע זה יחד עם שורת מקרים קודמים הובילו את נשיא המדינה להקמת וועדה ייעודית לגיבוש המלצות שיביאו למניעתם של מקרים דומים בעתיד.

נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, אברמי טורם, עמד בראש ועדת המשנה אשר עסקה בנושא תכניות הכשרה והיא גיבשה שורה של המלצות מקיפות לגורמי האכיפה בנוגע להכשרה, הדרכה והכרות עם אנשים עם מוגבלות. בוועדת המשנה השתתפו נציגים ממשרדי הממשלה, ארגונים, פעילים ואקדמיה.

בסיומה של העבודה תוכלו המלצות שלושת ועדות המשנה על ידי משרד העבודה והרווחה והוגשו לנשיא המדינה ולמשרה ליישומן בשטח.

להמלצות הוועדה

מגדלור של זכויות שיתוף ציבור ירוחם 2020

נציבות שוויון זכויות מובילה את שולחן אנשים עם מוגבלות בפרויקט "מגדלור של זכויות" שיזם שר המשפטים במטרה לחזק שיתופי הפעולה ואת הידע של הציבור בפריפריה לגבי השירותים המשפטיים והחברתיים של משרד המשפטים.

הפגישה הראשונה והשקת הפרויקט התקיימה בירוחם, וכללה סיור ומפגש עם ראשת העיר, הצגה של הזכויות ואפשרויות הפניה ליחידה ושולחן עגול עם נציגי הרשות המקומית, הסיוע המשפטי, האפוסטרופוס הכללי, נפגעי עבירה בפרקליטות והצוות הבכיר של הנציבות שהתחבר בזום, בשל הגבלות הקורונה.

הפגישה השנייה התקיימה באמצעות הזום עם עיריית לוד ומחלקת הרווחה, במהלך האירוע התקיים שולחן בנושא מוגבלות בו הוצפו נושאים שונים שעולים בשטח, וניתן מידע על האפשרות לפנות ולשתף פעולה.

הפרויקט יימשך גם בשנת 2021.

מחלקה משפטית - תביעות

תביעה אזרחית, פלילית והגשת עמדות בהליכים משפטיים

הנציבות מעורבת בתיקים המתנהלים בבתי המשפט ובכלל זה:

שותפה בגיבוש עמדת המדינה במענה לעתירות לבג"צ.

מגישה עמדות לבתי המשפט בתיקים ובתביעות ייצוגיות

מטפלת בעתירות נגד הנציבות

שותפה בעתירות מנהליות ובתביעות המוגשות נגד המדינה בנושאים הרלוונטיים לפעילות הנציבות.

הנציבות מגישה תביעות ומטפלת בתיקי תביעה בתחומים הבאים:

כתבי אישום פליליים

תביעות אזרחיות בנושאי הפליה, תעסוקה ונגישות

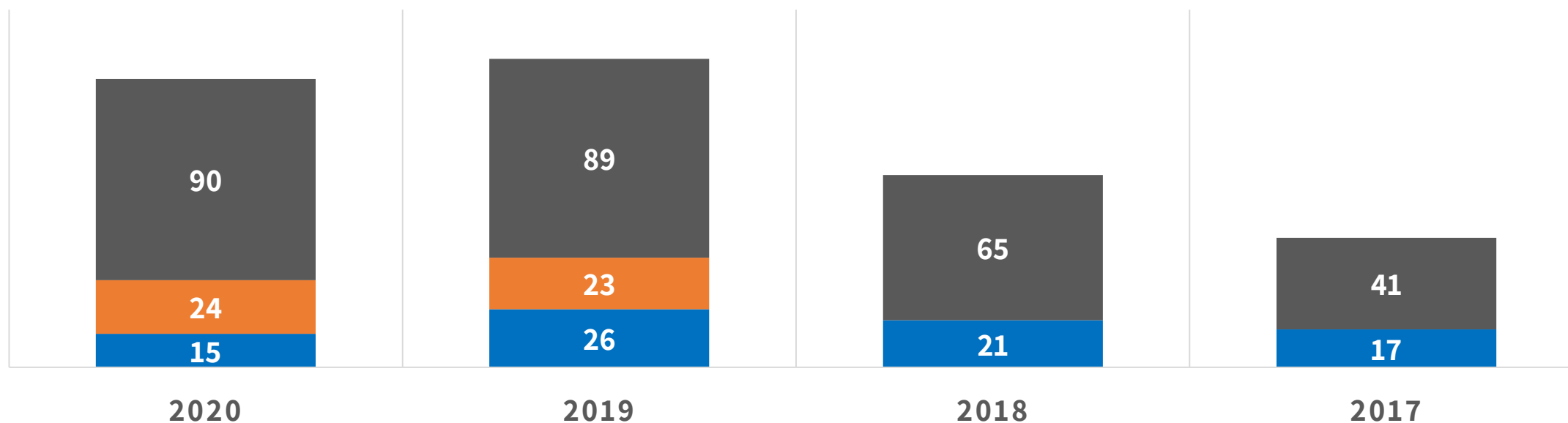
תובענות ייצוגיות

היקפי פעילות שוטפת בשנת 2020

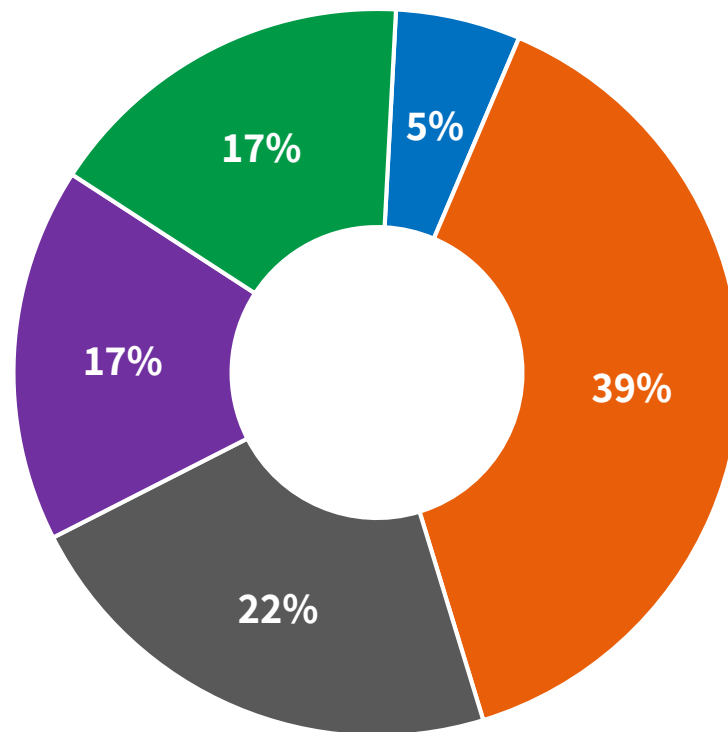
מתוך 84 תיקי תביעה בשנים האחרונות, 17 נסגרו בפיצוי כספי עוד בטרם הגשת התביעה, 44 נסגרו בבית המשפט, בפשרה או בפסק דין רובם בפיצוי כספי של עשרות אלפי שקלים, תביעה אחת נדחתה היתר עדיין מתנהלים.

טיפול בתיקי תביעה

■ חוות דעת ומעורבות ■ ניהול תיקים מתמשך ■ תביעות

נושאי התביעות שהוכנו בשנת 2020

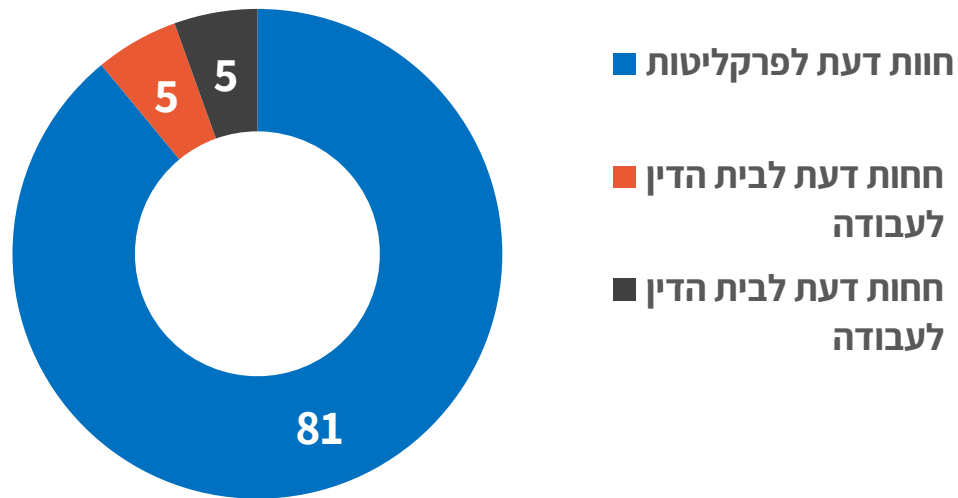
הפליה בשירות ציבורי: 1
נגישות במקום ציבורי: 5
נגישות והפליה בתחבורה ציבורית: 3
נגישות פרטנית בחינוך: 3
תעסוקה: 3

■ תעסוקה ■ נגישות פרטנית בחינוך ■ נגישות והפליה בתחבורה ציבורית ■ נגישות במקום ציבורי ■ הפליה בשירות ציבורי

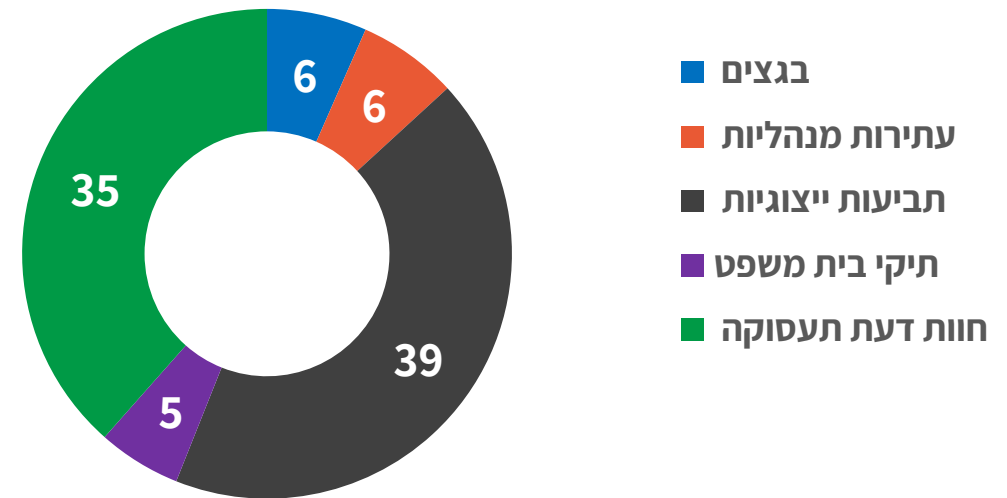
פילוח עמדות וחוות דעת מתוך 90 שהוכנו

בשנת 2019 הוגשו עמדות ב- 90 תיקים, מתוכם 10 הוגשו לבתי המשפט, ו- 80 לפרקליטות. 2 מתוך התיקים היו הליכים נגד הנציבות. להלן פילוח לפי נושא התיק וסוג התיק:

סוג התיק

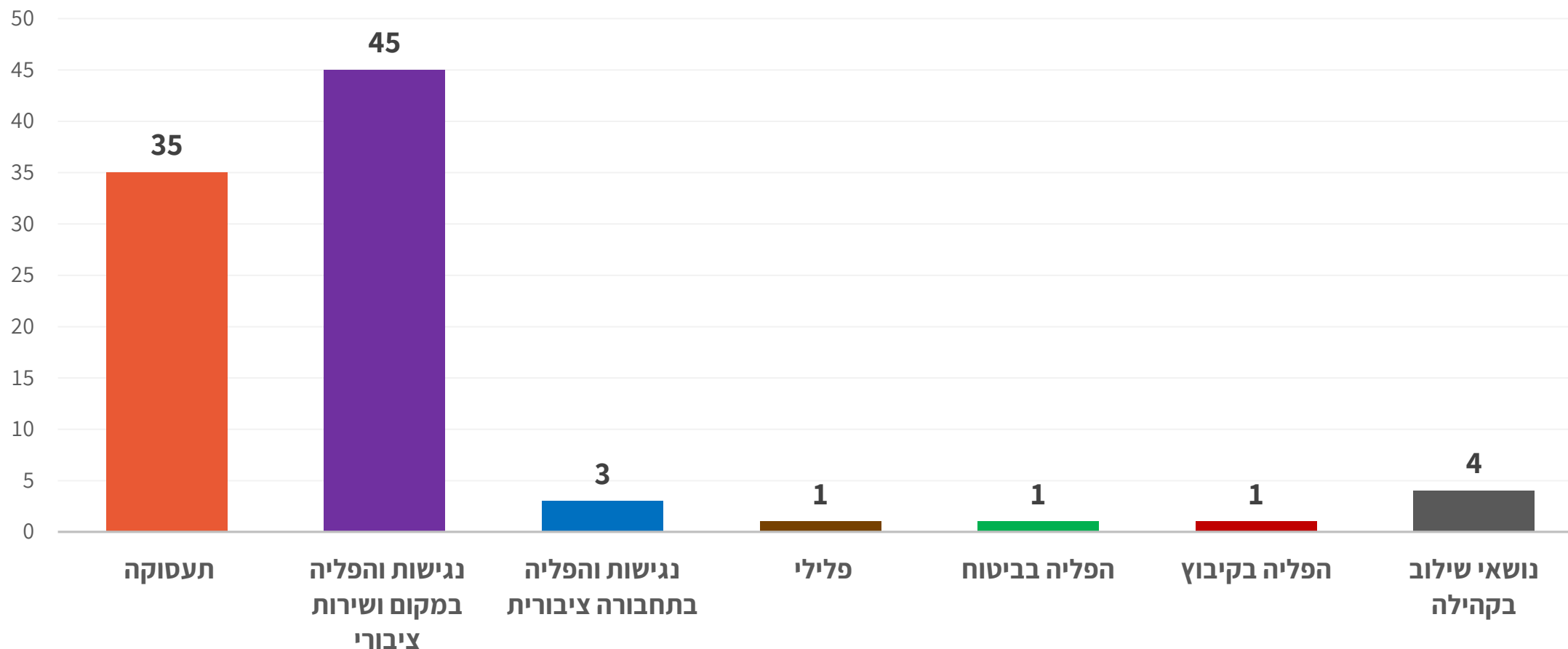

נושא התיק

פילוח עמדות וחוות דעת לפי נושאים

הנציבות מעורבת ב-90 תיקים בנושאים שונים ומעבירה חוות דעת מקצועית רלוונטית לכל תיק להלן פילוח הנושאים שבהם ניתנה חוות דעת בשנת 2020:

דוגמאות לתיקים שנסגרו ב - 2020

פיצוי בתחום תעסוקה

נסגרה תביעת תעסוקה שהגישה הנציבות, על רקע על אי קבלה של אחות עם מוגבלות נפשית למשרה בתחום.

במסגרת פשרה שהשיגה הנציבות סוכם על סכום 50,000 ₪ לפיצויים עבורה.

תביעה בגין הפליה של אמא לילד עם מוגבלות בתעסוקה

הנציבות הגישה תביעה על רקע הפליה בתעסוקה של אישה עם מוגבלות, שלה ניסיון והכשרה בחינוך מיוחד. אותה אישה ביקשה להתקבל לעבוד בגני תקשורת כתומכת הוראה. היא זומנה לראיון עבודה אך מיד לאחר מכן ביטלו את הראיון שנקבע כאשר טענת המעסיק הייתה שהיא לא תוכל להיות מקצועית מכיון שהיא אם לילד על הרצף האוטיסטי.

בעקבות תביעת הנציבות הושגה פשרה של 38000 שח.

היעדר נגישות לבית עלמין

התביעה הוגשה בעניין אישה אשר אביה ז"ל נקבר במבנה חדש של קבורה בקומות, בלי מעלית. בתו של המנוח, המתניידת באמצעות כיסא גלגלים ממונע וכבד, נאלצה לעלות את שש הקומות המובילות לחלקת הקבר, תוך שהיא מסתייעת ברמפות ידניות שהיו ברכבה ובאנשים שהגיעו ללוויה. זאת בקושי רב ותוך סיכון עצמי ותוך פגיעה בכבודה ובעצמאותה ואף ויתור מכורח על מספר טקסי אזכרה.

התיק נסגר בפשרה שהשיגה הנציבות, במסגרתה סוכמו פיצויים של 32,000 ₪ לתובעים, והמעלית הותקנה כנדרש.

הפליה בטיסה

התביעה הוגשה נגד חברת תעופה על הפליה במהלך טיסה בו אישה עם מוגבלות נתקלה במקרה קשה של יחס משפיל ומבזה. בנוסף, תוך כדי בירור פרטים אודות המוגבלות בפרהסיה על ידי צוות הדיילים, נעשתה פגיעה קשה בפרטיות שלה.

נפסקו עבורה פיצויים על סך 28,000 ₪ וכן שכר-טירחה והוצאות משפט על סך 6,500 ₪

תיקים בנושאי היעדר נגישות פרטנית

פיצוי בגין האי הנגשת בית הספר

בעקבות תביעה שהגישה נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות בשמה של ילדה המתניידת בכסא גלגלים שבית הספר לא הונגש עבורה, **נפסק על ידי בית המשפט כי על המועצה המקומית לשלם פיצויים בסך 60,000 ₪ לתלמידה, וכן 6,000 ₪ שכר טירחה והוצאות לנציבות.** בנוסף לפיצויים חייב בית המשפט את המועצה המקומית לבנות פיר מעלית בבית הספר. הילדה בינתיים סיימה ללמוד בבית הספר היסודי ועברה לחטיבת ביניים שגם היא לא הונגשה במועד, עד לפנייתנו אל המועצה.

היעדר הנגשות לילד עם מגבלות ראייה

תביעה על סך 125,000 ₪ הוגשה ע"י נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות כנגד עירייה גדולה. התביעה הוגשה בשל אי אספקת התאמות לילד עם מוגבלות ראייה. עבודת ההנגשה אינה דורשת בניה מאסיבית אלא עבודות תחזוקה פשוטות אך יישומן התעכב.

התביעה דורשת כאמור פיצוי כספי, ובנוסף גם צו עשה להסדרת הנגישות במקום.

פיצוי בגין האי הנגשת בית הספר

התביעה הוגשה במקרה בו כיתתו של הילד, המתנייד באמצעות הליכון, מוקמה בקומה השנייה של בית הספר. על אף בקשה חוזרת ונשנית של הוריו להתקין עבורו מעלית בבית הספר, העירייה שעליה כאמור מוטלת החובה – לא פעלה כנדרש ונמנעה מלהתקין מעלית. בעקבות פניית ההורים לנציבות, נשלחו מספר מכתבי התראה ולבסוף נוכח ההפרה הבוטה והמתמשכת של העירייה שנמנעה מהתקנת המעלית - גובש כתב תביעה.

על סמך כתב התביעה נוהל משא ומתן לפשרה לפני תביעה, והוסכם שהעירייה תפצה את התלמיד בסך 42,500 ₪

היעדר הנגשות פרטניות לתלמיד עם מוגבלות שמיעה

הוגשה תביעה נגד מועצה מקומית אודות הנגשה פרטנית בבית הספר המקומי שבו לא נעשו התאמות לתלמיד עם מוגבלות שמיעה.

תיקים בתעסוקה נגד המדינה "בשם אדם עם מוגבלות"

תביעה נגד מדינת ישראל - משרד האוצר ומשרד החקלאות

התביעה הוגשה לבית הדין לעבודה נגד מדינת ישראל בשל שלילת אחזקת רכב מעובד עם מוגבלות שמחמת מוגבלותו בוטל רישיון הנהיגה שלו, אבל הוא ממשיך לעשות שימוש ברכבו לצרכי העבודה כשבני המשפחה מסיעים אותו.

פיצוי בגובה 55,000 ₪ בגין פיטורים של סטודנט

לפי הסכם פשרה של הנציבות עם המדינה, ישולמו פיצויים בגובה 55,000 ש"ח בגין פיטורים שלא כדין לעובד עם מוגבלות שהועסק במשרד ממשלתי בתקן סטודנט במשך שנה וחצי. העובד פוטר על רקע עניינים רפואיים ודרישה להמצאת מסמכים, בזמן שועדה רפואית קבעה כי העובד כשיר לעבודה.

סמכויות הנציבות

החל מתיקון 15 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות יכולה הנציבות להגיש תביעות נגד המדינה בשם אדם עם מוגבלות, מאז מטפלת הנציבות במספר תיקים מסוג זה. רובם הסתיימו בפשרה בטרם הגשת התביעה.

תיקים בנושאי נגישות

היעדר נגישות בבית כנסת

הוגשה תביעה על סך 67,500 ₪ כנגד בית כנסת חדש במזכרת בתיה, שבו 3 קומות אך אין מעלית.

היעדר נגישות באולם אירועים

אישה המתניידת בכסא גלגלים הגיעה לאולם האירועים בבני ברק לחתונה של אחייניתה. רק בהגיעה לאולם, הבחינה כי האירוע מתקיים בקומה העליונה אליה אין מעלית נגישה. כאשר פנתה אל עובדי האולם, הם הפנו אותה אל מעלית הרמת משא שאינה מיועדת להסעת אורחים, ואשר הייתה מטונפת ומסריחה. בלית ברירה, נאלצה לעלות במעלית ולעבור לאחר מכן דרך המטבח, וכל זאת באופן שאינו שוויוני, מכובד ועצמאי. בזמן החתונה אילה הופתעה לגלות שבמקום אף לא היו שירותים נגשים.

האישה פנתה אלינו לנציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, לאחר פיקוח במקום שבו התבררו ליקויי נגישות חמורים נוספים שלא טופלו הוחלט להגיש תביעה כנגד בעלי הבניין ומפעילי האולם.

התביעה הוגשה לבית המשפט ונסגרה בפשרה בסך 35,000 ₪ + צו עשה לתיקון הליקויים.

פיצוי בגין אי אספקת תמלול בהרצאה

אישה עם מוגבלות שמיעה שהגיעה לכנס ולא ניתן בו תמלול קיבלה **פיצוי של 7,000 ₪**. הפיצוי הוסכם במסגרת פשרה לפני הגשת תביעה.

סירוב לספק התאמות בהשכלה גבוהה

תקנות הנגישות קובעות כי על המוסדות להשכלה גבוהה לספק התאמות נגישות לסטודנטים בין היתר על ידי תרגום לשפת סימנים או תמלול, בהתאם לצורכי הסטודנט. ההתאמות הללו הן שמאפשרות לסטודנט עם מוגבלות שמיעה להבין את הנלמד ולהשתתף באופן פעיל בשיעורים, בסמינריונים, במעבדות ובכל צורת לימוד אחרת באקדמיה. בשנת 2020 הוגשה תביעה ראשונה בעניינו של אדם עם

השפעת חוות הדעת של הנציבות על פסקי הדין

הנגשת הצומת שליד תחנת האוטובוס

בית המשפט המחוזי בירושלים פסק בנוגע לתובענות ייצוגיות שהוגשו על ידי שושי ברגר בשם אנשים עם מוגבלות תושבי העיר, נגד עיריית ירושלים בנושא נגישות התחבורה הציבורית ותחנות האוטובוס בעיר. בפסק הדין קיבל בית המשפט את עמדת נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות וקבע כי יש חובה להנגיש את הצמתים הסמוכים לתחנה, הואיל ובהיעדר הנגשת מעברי חציה אל תחנת האוטובוס אין ערך להנגשת התחנה עצמה. הוגש ערעור על ידי העירייה.

החובות בהנגשת תיאטראות

במהלך חודש אוקטובר התקבל פסק דין בדבר תביעה ייצוגית להנגשת תיאטראות לאנשים עם מוגבלות שמיעה. בפסיקה התקבלה עמדת הנציבות לשוויון, לפיה תיאטראות מחויבות בהנגשת הצגות כמו כל אירוע שהוא בעיקרו מילולי, זאת בהתאם לתקנות נגישות השירות. במסגרת כך, מחויבות גם באספקת עזרי שמע וגם בתמלול, על אף שמדובר בפרקטיקות שלא היו מיושמות בעבר. בנוסף, נפסק שתקנות נגישות השירות יחילו את חובת ההנגשה על כל הגורמים בתיאטראות, ביניהם בעלי המקום, השוכר והמפיק ביחד ולחוד. לכן טענת תיאטרון אחד לפיה הוא אינו מחוייב בהנגשת הצגה אם זו מוצגת בתיאטרון אחר, לא תפטור אותו מחובת ההנגשה.

קידום חקיקה, פעילות בכנסת ותקנות הקורונה

חקיקה והסדרה

תקנות נגישות לשירותי שעת חירום במסגרות לאנשים עם מוגבלות

תקנות נגישות ראשונות, שמסדירות את ההיערכות לחירום של מסגרות שנותנות שירותים לאנשים עם מוגבלות, עברו בכנסת בינואר 2021. תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (נגישות לשירותי שעת חירום במסגרות לאנשים עם מוגבלות) מחייבות את נותני השירותים השונים (כגון מסגרות רווחה, מסגרות חינוך, ושירותים ייעודיים שניתנים לאדם בביתו) לבצע פעולות היערכות כדי להבטיח שבמצב החירום יהיה מענה לצרכים של אנשים עם מוגבלות.

מדובר בתקנות באחריות משרד הביטחון שהנציבות מלווה את התקנתן זה זמן רב. משבר הקורונה ומצבי חירום קודמים המחישו לכולנו את הצורך להיערך מראש למצבים בלתי שגרתיים שמשפיעים באופן מיוחד על אנשים עם מוגבלות.

התקנות הן צעד ראשון להיערכות מסודרת בנושא, אך יש צורך עדיין בהתקנת שאר תקנות החירום כגון אלו העוסקות בפינוי אנשים עם מוגבלות.

גיבוש תיקוני חקיקה ומדיניות

הצעת חוק לתיקון חוק השוויון

במהלך שנת 2020 גובשה עם מחלקת ייעוץ וחקיקה הצעה לתיקון מקיף בחוק השוויון הכוללת:

- חיזוק יכולות האכיפה והייצוג של הנציבות.
- הרחבת התחולה של החובה לייצוג הולם
- תיקונים נוספים.

לשם כך התקיימו מפגשים עם אנשים עם מוגבלות וארגונים, עבודה מול גורמי ממשלה כולל משרד האוצר, משרד העבודה והרווחה ועוד.

גיבוש הצעה ל"צו רישוי עסקים"

גובשה הצעת הנציבות לצו רישוי עסקים שקובע כיצד מוכיח עסק "טעון רישוי" את עמידתו בדרישות הנגישות. לצורך כך התקיימה פעילות מול מורשי נגישות, רשויות מקומיות והמגזר העסקי.

זכויות של אנשים עם מוגבלות בקיבוצים

לאור פניות שהגיעו בנושא, בחנו דרכי פעולה לקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות שחיים בקיבוצים במטרה לאפשר לבן קיבוץ עם מוגבלות לבחור את אופן ההשתייכות שלו לקהילה כחבר או כתושב.

בכלל זה נערכו פגישות עם אנשים עם מוגבלות, התנועה הקיבוצית, ארגון אהד"ה וגורמים נוספים.

התאמות מיוחדות לתקופת הקורונה

יציאה לפעילות הפגה

בתקופת הסגר הראשון, בעקבות עבודה רבה של הנציבות, שר המשפטים וארגונים נקבע בתיקון תקנות שעת חירום כי יתאפשר לערוך פעילות הפגה לכלל ציבור אנשים עם מוגבלות בגן החיות, ספארי או גנים לאומיים.

היציאה למקומות אלו התאפשר במסגרת פעילות מאורגנת על ידי משרד הרווחה, מחלקה לשירותים חברתיים ברשות מקומית או ארגון העוסק בתחום.

הנחיות אלה אפשרו לאנשים עם מוגבלות ומשפחות לצאת קצת מהבית להפגה כל כך נחוצה.

אפשרות ליציאה מעבר למרחק המותר בעת סגר

מתוך הכרה בקושי הרב של אנשים עם מוגבלויות מסוימות לעמוד באיסור יציאה למרחב הציבורי מעבר ל-100 מטרים בסגר הראשון, ו-1000 מטרים בסגרים שלאחר מכן, הוכנסה התאמה אשר מאפשרת לאנשים עם מוגבלות, במקרים חיוניים הנדרשים על מנת לשמור על בריאות האדם או מצבו הנפשי, לצאת מעבר למרחק המותר, עם מלווה אחד במידת הצורך וגם ברכב.

ההתאמה נעשתה בתחילה על ידי פרשנות של תקנות שעת החירום, ולאחר מכן על ידי קביעה מפורשת בתקנות הרלוונטיות.

בהקשר זה בוצעה גם פעילות מול המשטרה להפצת מידע בקרב גורמי האכיפה ואף לביטול קנסות לאנשים עם מוגבלות על יציאה מהמרחק המותר. המסמך שימש את הציבור הרחב לאורך הסגרים.

התאמות מיוחדות לתקופת הקורונה

עטיית מסכה

ישנם אנשים עם מוגבלות שבשל המוגבלות שלהם, לדוגמא בעקבות פוסט טראומה, אינם מסוגלים לעטות מסכה. בעקבות דרישת הנציבות, התאפשר לאנשים שאינם יכולים שלא לעטות מסכה. מדובר באנשים שמחמת מוגבלות נפשית, שכלית או רפואית מתקשים באופן משמעותי או שנמנע מהם עקב מוגבלותם לעטות מסכה. הנציבות המליצה לאנשים עם מוגבלות לצאת עם אישורים מתאימים כגון תעודת נכה או מסמך של איש מקצוע. ההתאמה אפשרה לאנשים לצאת מביתם למקומות ציבוריים.

הנציבות טיפלה בעשרות פניות בעניין זה ופעלה מול נותני השירות על מנת להגביר את המודעות להתאמה ולחשיבותה.

מתן שירות או טיפול ללא מסכה

החובה לעטות מסכה יצרה קושי לאנשים עם מוגבלות שמיעה לקבל שירות נגיש, שכן כאשר נותן השירות עוטה מסכה לא ניתן לקרא את השפתיים. מאז שהוחלה החובה לעטות מסכה פעלה הנציבות רבות מול משרד הבריאות כדי להגיע להסדר בנושא.

בעקבות פעילות זו, פרסם משרד הבריאות הנחיות אשר אפשרו לתת שירות וטיפול רפואי ללא מסכה במקרים מוגדרים. בפרט, הותר לתת שירות ללא מסכה לאדם עם מוגבלות בשמיעה. עוד יכולים מרפא בעיסוק, קלינאי תקשורת ופיזיותרפיסט, לקיים טיפול ללא עטיית מסכה, וכן ניתן לתת טיפול נפשי פרטני וטיפול המחייב מגע באזור הפנים, ללא מסכה - הכל בתנאים שקבע משרד הבריאות.

התאמות מיוחדות לתקופת הקורונה

אנשים עם מוגבלות, בפרט אם האכיפה תיעשה על ידי כוחות שאינם שוטרים."

שהייה במלונית בידוד

נקבע שאנשים עם מוגבלות לא יחויבו לשהות במקום בידוד מטעם המדינה, אם המקום אינו נגיש להם או שהשהיה במקום עלולה לגרום להם נזק.

נסיעה במונית

בעקבות פניות ציבור שקיבלנו הושגה הסכמה כי תתאפשר הסעת אנשים עם מוגבלות במושב שליד הנהג במונית גם אם לא מותקנת בה מחיצה בין הנהג לנוסע. זאת בשל קושי של אנשים עם מוגבלויות מסוימות לשבת במושב האחורי.

הסדרות לטיסות בתקופת הקורונה

גם בתקנות הנוגעות לטיסות בתקופת הקורונה הוכנסו הוראות הנוגעות להתאמת שירות לאנשים עם מוגבלות על פי המלצותינו. התקנות קובעות התאמות והנגשות לנהלים כמו שמירת מרחק, חובת עטיית מסכה, הצהרת בריאות וכיוב', וכן חובות הנוגעות להדרכה ומידע נגיש ועוד.

הסדרה רוחבית, חוק סמכויות מיוחדות

באוגוסט 2020 עברה הצעת החוק בנושא "סמכויות מיוחדות להתמודד עם נגיף הקורונה החדש" שהכילה הוראות חשובות שמטרתן לוודא שהנחיות החירום שייקבעו בעתיד ייקחו בחשבון ויתחשבו בצרכים של אנשים עם מוגבלות. תקנות אלו נקבעו בעקבות פעילותנו להתאמת תקנות החירום כולן לאנשים עם מוגבלות, ואיפשרו לנו להתאים את כל התקנות העתידיות. בין היתר נקבע כך:

"כל התקנות שיותקנו מכוח החוק, ייקבעו תוך מתן תשומת לב לצרכים של אנשים עם מוגבלות, ולהוראות לפי חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח-1998". כלומר, קיימת חובה לכל משרדי הממשלה שייקבעו תקנות מכוח החוק לשקול את הנושא בשלב ניסוח התקנות.

אם ייקבעו מגבלות על מעבר בין מקומות מגורים, יציאה ממקום מגורים או שהייה במרחב הציבורי, ייכללו בהוראות גם חריגים שיאפשרו מתן סיוע לאדם עם מוגבלות. זאת על מנת לוודא שאנשים עם מוגבלות שחיים בקהילה ימשיכו לקבל את הסיוע שהם זקוקים לו בכל עת.

ייקבעו נהלי אכיפה שכוללים התייחסות מיוחדת לאכיפה כלפי

התאמות מיוחדות לתקופת הקורונה

הליכים שיפוטיים ומעין שיפוטיים

עקב משבר הקורונה, דיונים רבים נערכים בדרך של היוועדות חזותית בפלטפורמות שונות. לכן, התעורר הצורך לשמור על זכויות אנשים עם מוגבלות גם בפלטפורמות אלה, להבטיח כי לא תיגרם פגיעה מהותית באפשרותם ליטול חלק בהליך.

בעקבות פעילותנו נקבע כי בהליכים שיפוטיים ומעין שיפוטיים (דיונים בהשתתפות עצירים, אסורים וכלואים, בתי דין מנהליים, דיונים בוועדות תכנון ובניה ועוד) שמתקיימים בהיוועדות חזותית, יינתנו התאמות הנגישות הנדרשות ואם יהיה צורך בכך, אדם עם מוגבלות יוכל להופיע פיזית בפני הוועדה או הגוף השיפוטי.

בנוסף, פעלנו להנגשת הדיונים בוועדות אפיון והשמה של ילדים עם מוגבלות שנערכו במשרד החינוך.

התאמות נוספות שנקבעו לאור בעיות שעלו בשטח והוצפו על ידינו:

- החובה לשמור מרחק של שני מטר במרחב הציבורי לא חלה על אדם עם מוגבלות שיוצא למרחב הציבורי עם מלווה, שדרוש לו מחמת מוגבלותו. גם כאשר מדובר בבן משפחה או אדם אחר שאינו חי באותו בית עם האדם עם המוגבלות.
- ניתנה אפשרות להכניס משלוחים לביתם של אנשים עם מוגבלות אם הוא זקוק לכך בשל מוגבלותו (ולא להניח בפתח הדלת כפי שנדרש בתקופת הקורונה)
- הותר לצאת כדי לסייע לאדם עם קושי או מצוקה הזקוק לכך.
- הותר לבקר אצל אנשים עם מוגבלות במסגרות דיור וכן מותר ביקור של אנשים עם מוגבלות אצל בני משפחתם בהתאם להנחיות שקבע משרד הרווחה.
- הותר לצאת לקבלת טיפול רפואי, שיקומי, סוציאלי ורפואה משלימה.
- הותר לצאת למסגרות חינוך מיוחד
- הותר לארגונים שנותנים שירות לאוכלוסיות עם צרכים מיוחדים להמשיך לפעול ולאנשים להגיע אליהם.

המחלקה המשפטית טיפול בפניות

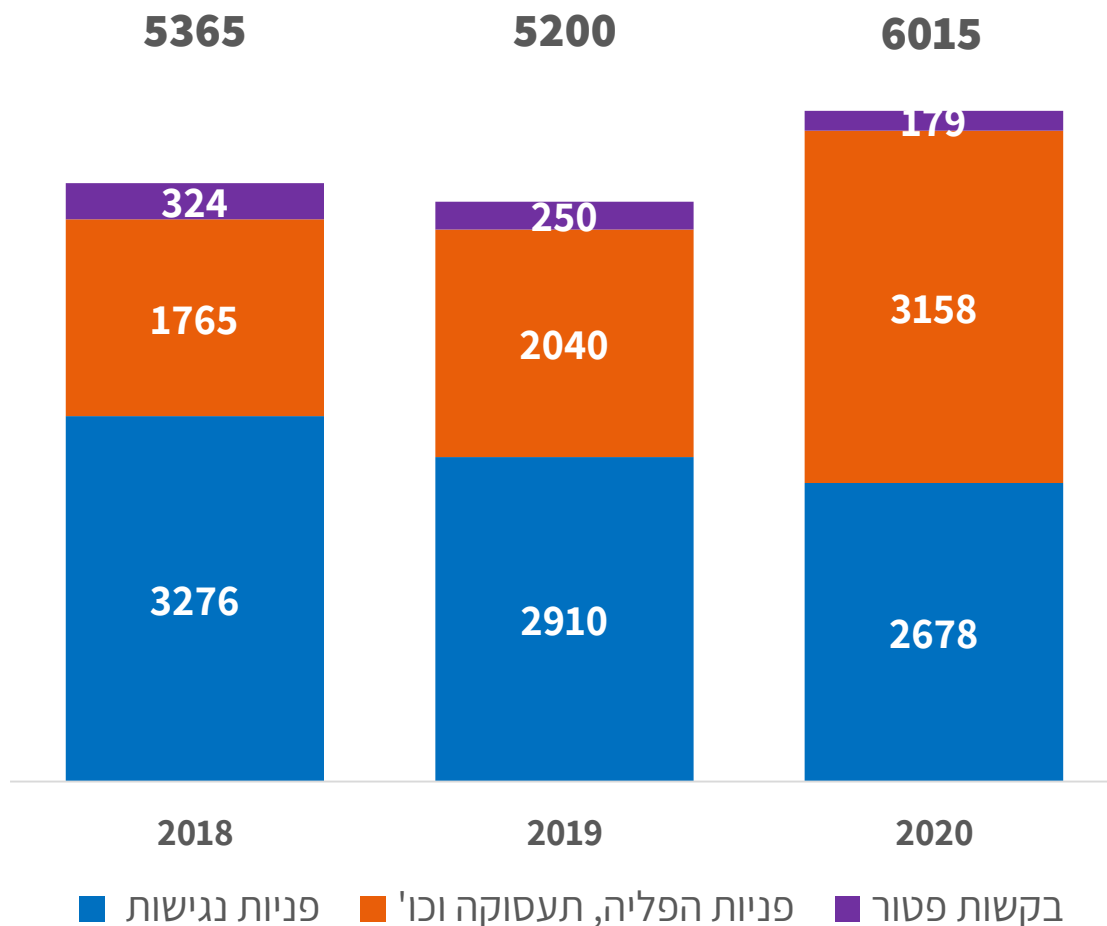
טיפול בפניות הציבור, עליה של 16% בכמות הפניות

ניתן וחשוב לפנות לנציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות לקבלת מידע, לייעוץ ולהגשת תלונות על אפליה וקשיי נגישות.

אנו נותנים מענה לכלל הציבור: אנשים עם מוגבלות, אנשי מקצוע ובעלי עסקים. הפניות מתקבלות במוקד שירות ומידע ומועברות לטיפול אצל אנשי המקצוע במחלקות השונות בנציבות. באמצעות הטיפול בפניות הציבור ניתן סיוע לאנשים לפתור בעיות שעולות מהשטח, לעמוד על נושאים רוחביים ובמקרי הצורך להמשיך את התהליך ולהגן על זכויותיו של האדם גם בבית המשפט.

בשנת 2020 טופלו 6015 בקשות:

2678 פניות בנושאי נגישות
3158 פניות בנושאי הפליה, תעסוקה ועוד
179 בקשות לפטור

פיתוח המענה לפניות הציבור

בשנת 2020 עשינו פעולות רבות לשיפור, שדרוג והתייעלות של תהליכי הטיפול בפניות הציבור. זאת בהמשך לפרסום אמנת השירות והטמעתה בקרב הצוות.
בין היתר נערכו הפעולות הבאות:

הפעלת מוקד חיצוני

המענה לפניות ציבור הועבר למוקד הפניות של אגף השירות במשרד המשפטים. לאחר מענה ראשוני, פניות המצריכות המשך טיפול מנותבות על ידי צוות המוקד לגורמי המקצוע הרלוונטיים.

טופס מקוון

כחלק מההיערכות לטיפול בפניות בתקופת הקורונה הושק טופס מקוון הנמצא באתר, דרכו ניתן להגיש פניות.

מענה לפניות במשבר הקורונה

לאור המשבר הצוות נערך וגויסו אנשי צוות נוספים מהנציבות למתן מענה למאות פניות ובעיות מהשטח.

פיתוח מענים

הוספת נושאים בהם ניתן לקבל מידע והכוונה. המשך הפעלת מוקד בשפת סימנים פעם בחודש

מבנה המחלקה

שינוי מערך פניות הציבור, הקמת תפקיד של מנהל/ת פניות ציבור, ואיוש המשרה.

סוגי פניות בשנת 2020

179

בקשות פטור

2268

בקשות ייעוץ

2369

בקשות מידע

23

בקשות חופש מידע

1153

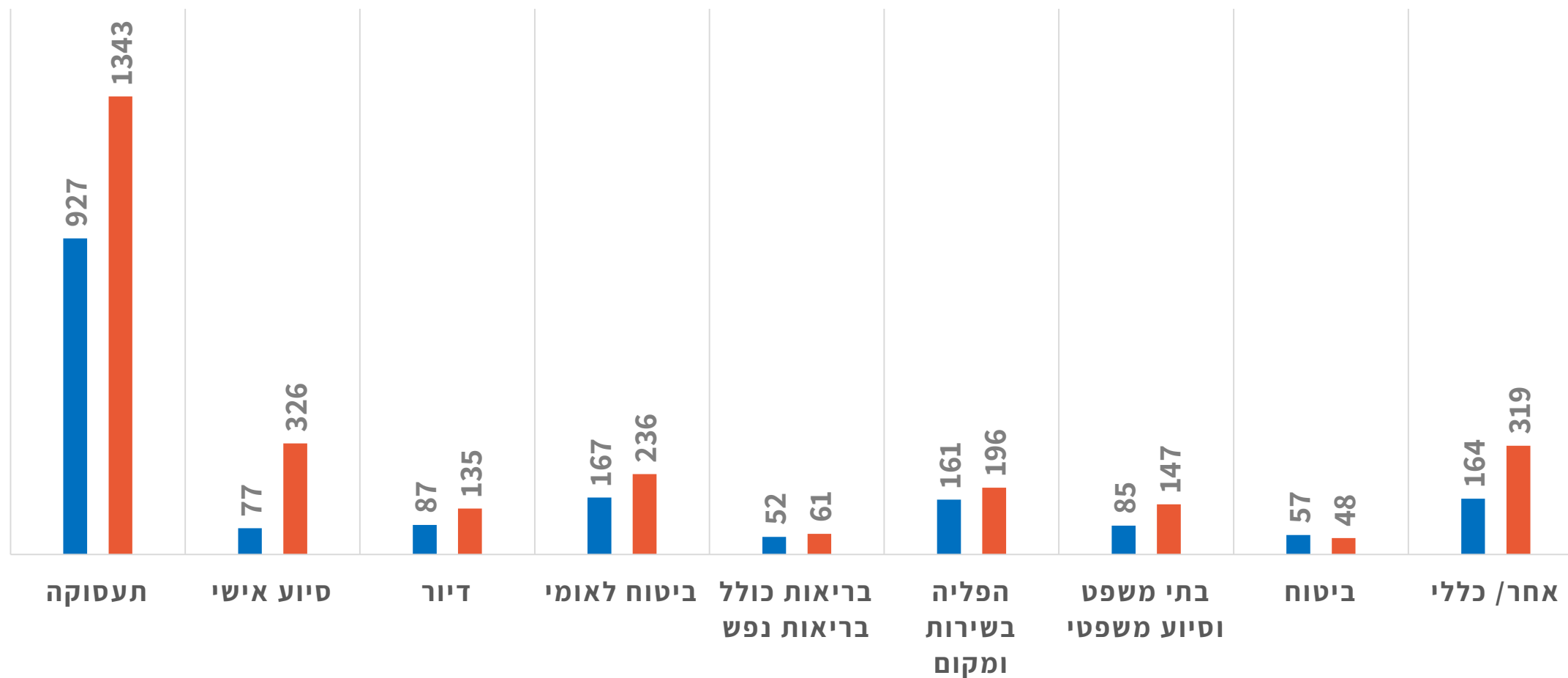
תלונות

27

שאלות

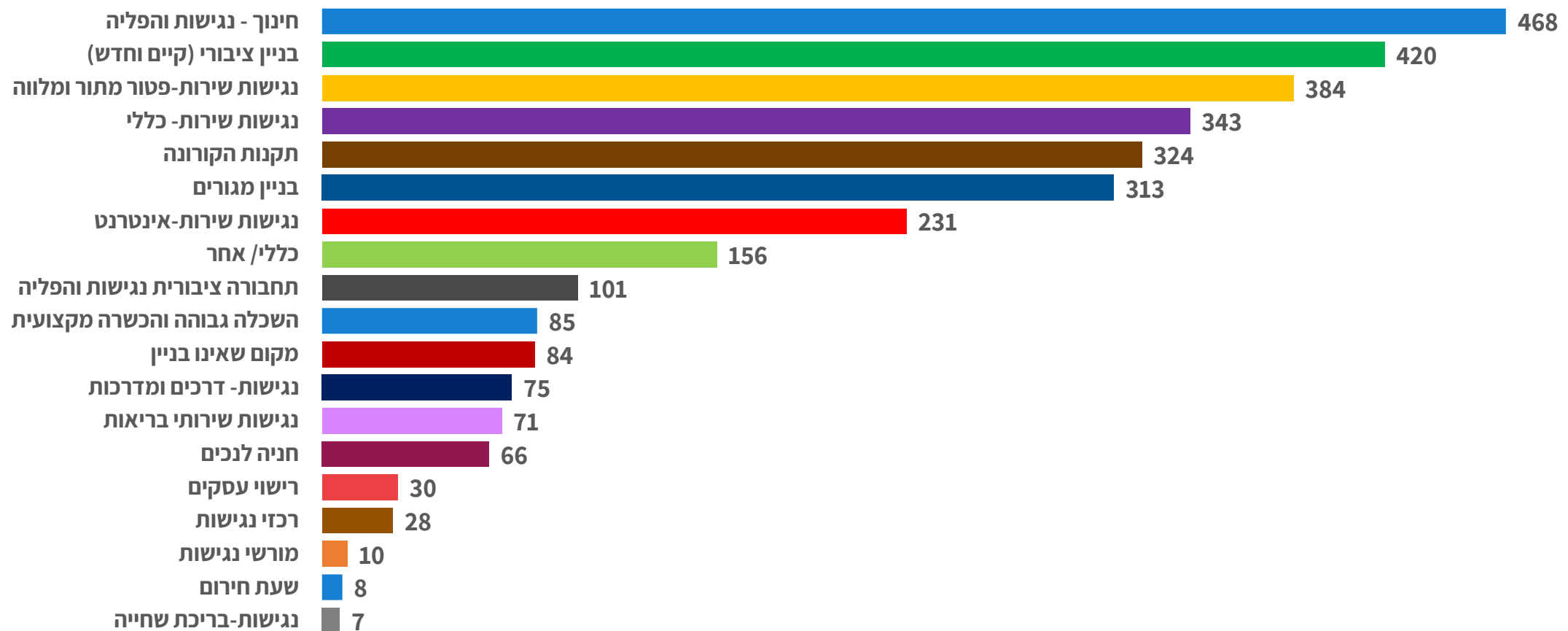
פילוח פניות ציבור בנושאים נבחרים

■ 2019 ■ 2020

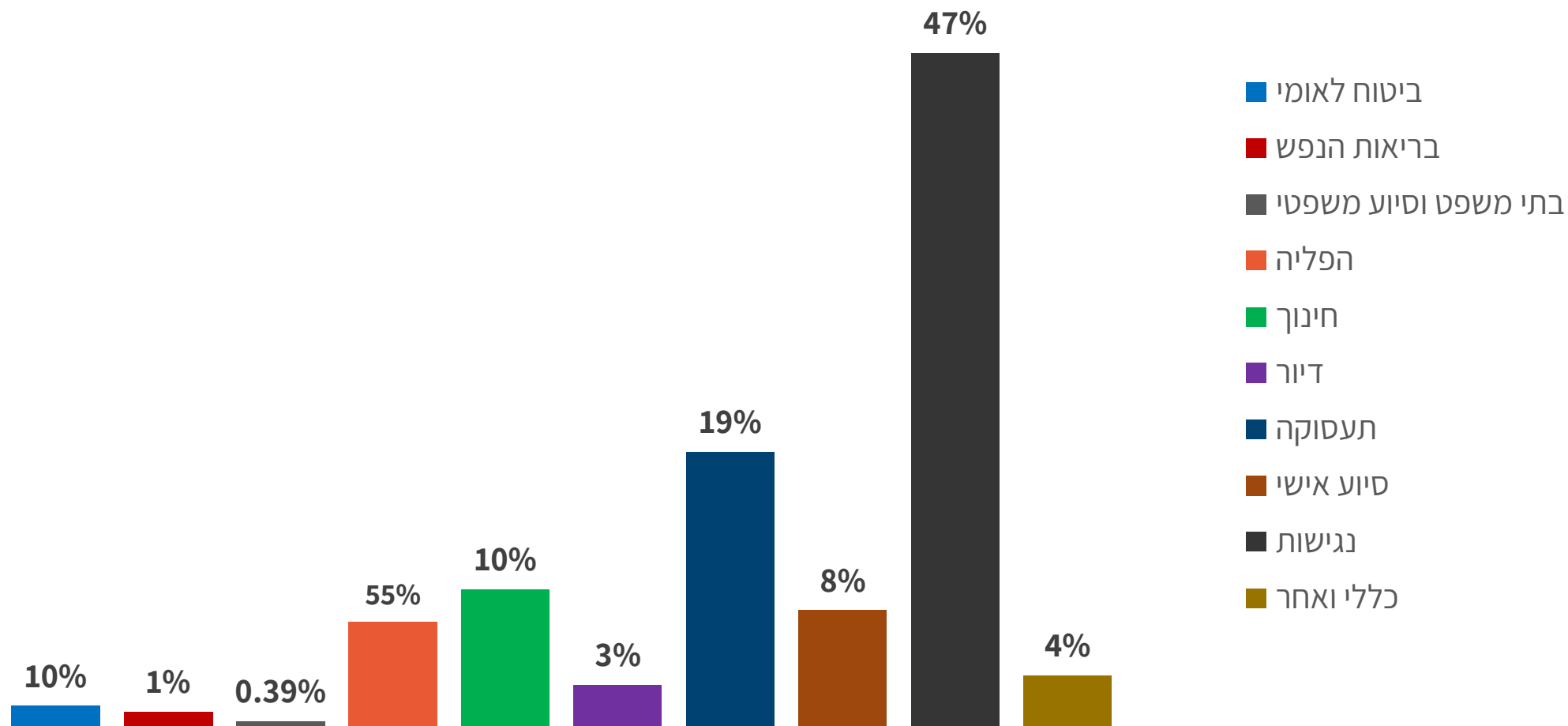

פילוח פניות ציבור בתחומי נגישות בשנת 2020:

בשנת 2020 הייתה עליה גדולה של כמעט 100% בפניות בתחום האינטרנט (מ- 125 בשנת 2019 ל- 231 בשנת 2020), כמו כן טופלו פניות רבות בתחומים ספציפיים להתאמות בקורונה (כגון בנושא מרחק יציאה מהבית, פטור מעטיית מסכה ועוד)

פילוח התלונות שהתקבלו מאנשים עם מוגבלות לפי נושאים

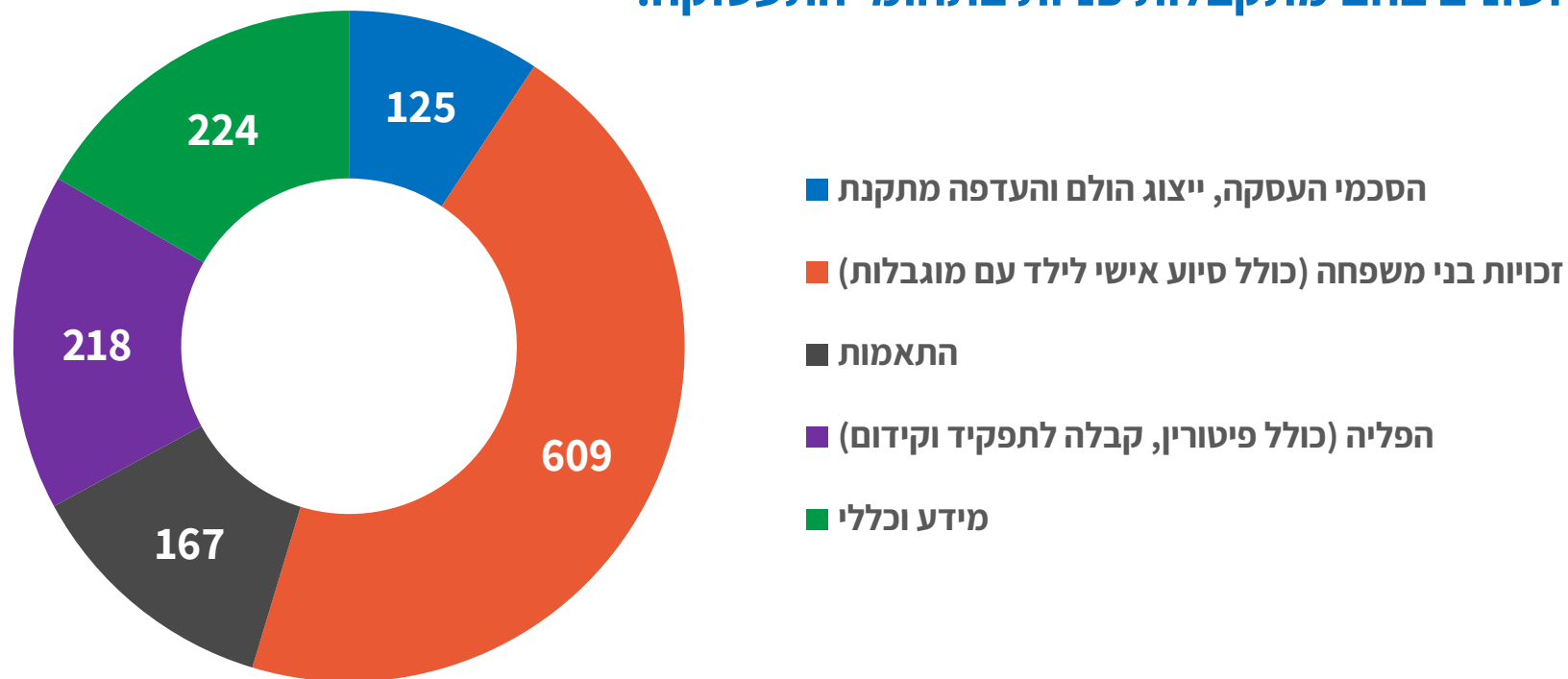

פילוח נושאי פניות בתחום התעסוקה:

בשנת 2020 הייתה עליה של 44% במספר הפניות בתחום התעסוקה (מ- 927 פניות בשנת 2019 ל- 1343 ב- 2020), להערכתנו בין היתר בשל משבר הקורונה.

הפניות התקבלו מאנשים שזכויותיהם בתחום התעסוקה הופרו ואשר מבקשים מידע למימוש זכויותיהם ו/או סיוע מול המעסיק. חלק מן הפניות נפתרות על ידי טיפול משפטי, חלקן מצריכות מעורבות מקצועית נוספת וחלקן מועברות לשלב התביעה.

להלן פירוט התחומים השונים בהם מתקבלות פניות בתחומי התעסוקה:

דוגמאות לפניות בתחום התעסוקה

פיטורין בהליכי צמצום

אדם עם מוגבלות קוגניטיבית, הועסק שנים רבות בחברה פרטית גדולה, ופוטר כשהחברה החלה בהליך צמצומים במסגרת הסכם קיבוצי. פיטוריו נעשו בהסתר, ללא דיווח להסתדרות או ועד העובדים וכל ניסיונות משפחתו לשנות את ההחלטה נתקלו בסירוב.

מבירור שערכה הנציבות, החברה אינה עומדת בחובתה לקדם את הייצוג ההולם של עובדים עם מוגבלות, וכמות העובדים עם מוגבלות המועסקים אצלה נמוכה מאוד. בנסיבות אלה חלה פסיקת בית המשפט העליון הקובעת כי עובד עם מוגבלות יפוטר אחרון ברשימת המפוטרים בהליכי צמצומים, מה שלא קרה במקרה זה.

זאת ועוד. נוכח נסיבותיו האישיות של העובד, העסקתו בחברה שנים רבות, והסתרת פיטוריו מההסתדרות ומהוועד, מצאה נציבות השוויון מקום לדרוש את החזרת העובד לתפקידו.

פנינו למעסיק והסברנו לו את המצב החוקי והמשפטי, ואת התקיימותה לכאורה של עילת הפליה מחמת מוגבלות במקרה זה. במענה לפנייתנו החליט המעסיק להחזיר את העובד לעבודה ולתפקידו.

דרישת מידע על טיפול פסיכיאטרי

בנציבות התקבלה פנייתה של אישה עם מוגבלות נפשית אשר התקבלה לעבודה במשרד פרטי, ואשר חברת הניהול של המבנה בו ממוקם המשרד דרשה ממנה, כתנאי לקבלת תג עובד, לדווח על פניותיה לייעוץ פסיכיאטרי בעברה. הנציבות סברה כי ניתן לשמור על בטחון העובדים במבנה גם ללא דיווח מפורט ופוגעני על טיפולים פסיכיאטריים שעלול לחשוף את מוגבלותה שלא לצורך, ושאינו רלוונטי לביצוע תפקידה או לכניסה למבנה.

בעקבות פנייתנו ליועץ המשפטי של חברת הניהול שונה הליך הקבלה והוסרה ממנו ההתייחסות למצב הנפשי של העובדים.

דוגמאות לפניות בתחום התעסוקה וההפליה

התמחות במשרה חלקית

לנציבות פנו שני מתמחים במשפטים הנאלצים, בשל מוגבלותם, לעבוד בחלקיות משרה. שני המתמחים פנו בעניין זה ללשכת עורכי הדין וזו סירבה לאפשר להם התמחות בחלקיות משרה בהתבסס על תקנות הקובעות כי שעות ההתמחות יכללו מינימום של 36 שעות שבועיות.

בעקבות הליך ממושך שקיימה הנציבות מול לשכת עורכי הדין, הוחלט לאפשר למתמחים עם מוגבלות שאינם יכולים לעבוד במשרה מלאה להתמחות בחלקיות משרה, תוך הארכת תקופת ההתמחות כך שתכלול את סך השעות שנדרשו בתקנות.

חשיפת מוגבלות במסגרת צו מניעת הטרדה מאיימת

התקבלה פניה מאדם המתמודד עם מוגבלות נפשית שרצה להגיש טופס לבקשת צו מניעת הטרדה מאיימת, אך נמנע מלעשות זאת

בשל חשש ממענה על שני סעיפים שעלולים לחשוף את מוגבלותו ואף לפגום בסיכויו לאישור הבקשה לצו. הוצאת צו מניעת הטרדה מאיימת, נועדה למנוע הטרדה של אדם בכל דרך שהיא. בטופס הבקשה היו שני סעיפים שבוחנים האם למגיש הבקשה יש קשר עם שירותי הרווחה או עם גורם טיפולי אחר. הפונה ביקש כי נפעל לשינוי השאלות הללו המהוות פגיעה לא רק בפרטיות, אלא שיש בהן כדי להשפיע על ההליך כולו. לאחר שבדקנו את הדברים התרשמנו שהדרישה לספק מידע אודות גורמי הרווחה וגורמים טיפוליים אינה סבירה. לא רק שהיא חושפת את מוגבלותו של הפונה ועלולה למנוע ממנו להגיש את הבקשה בשל כך, אלא שהיא עלולה להביא להחלטה שיפוטית המונעת מסטיגמות. לכן פנינו ליועץ המשפטי של הנהלת בתי המשפט בדרישה לשנות את הטופס.

עמדתנו התקבלה והוחלט להסיר את הסעיפים.

תעסוקה בתקופת הקורונה

הזכות לשעות סיוע אישי

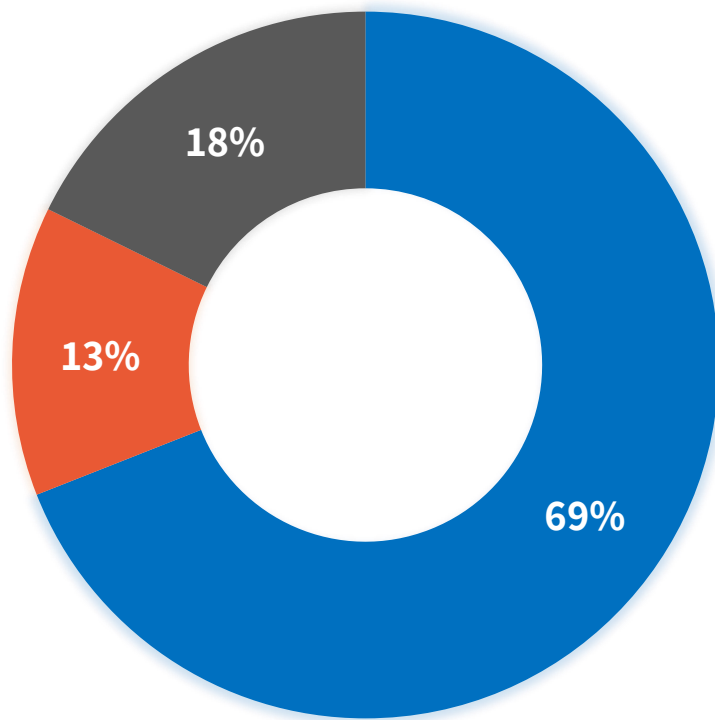
בתחילת תקופת הקורונה נחתם הסכם קיבוצי בין ההסתדרות ומשרד האוצר לבין מעסיקים גדולים במשק, וביניהם משרדי ממשלה, רשויות מקומיות, אוניברסיטאות ועוד, שאליהם הצטרפו מעסיקים נוספים ההסכם קבע, בין היתר, כי עובדים שהוכרזו לא חיוניים יוצאו לחופשה כפויה, שבמהלכה יוכלו לדווח "חופשה" בלבד. ההנחיה לדווח "חופשה" בלבד, פגעה בעובדים שהם הורים לילדים עם מוגבלות אשר בכללים הרגילים יכלו לדווח במצב כזה "סיוע אישי לילד עם מוגבלות".

בעקבות פניות הנציבות והורים לילדים עם מוגבלות, החליטה ועדת המעקב של ההסכם הקיבוצי לאפשר להורים אלה לדווח רטרואקטיבית "סיוע אישי לילד עם מוגבלות" על תקופה החופשה הכפויה, ככל שהם זכאים ומעוניינים בכך.

מפגש מקוון בנושא תעסוקה

בחודש מאי קיים צוות הפנ"צ וובינר לציבור הרחב בנושא זכויות בתעסוקה. זאת על מנת לסייע לאנשים עם מוגבלות ולהורים להכיר את זכויותיהם ובפרט בתקופה זו של הקורונה, להבין את נושא הסיוע האישי, כיצד לפעול במקרה שלא יוכלו לעבוד עם סגירת המסגרת החינוכית, חשש מפיטורין ועוד.

פילוח נושאי פניות בתחום החינוך

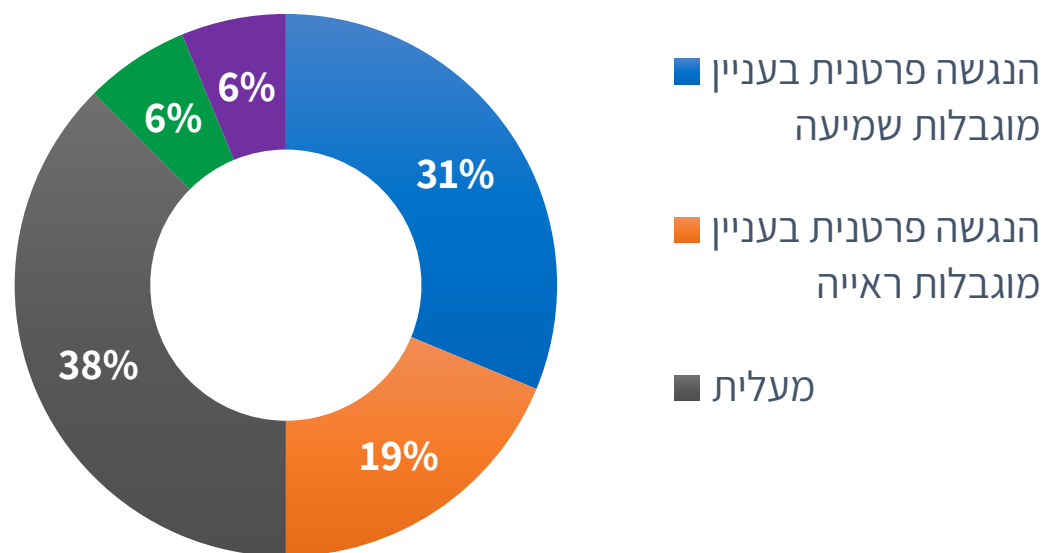
הפליה ושילוב בחינוך
הנגשה כללית של מוסדות חינוך
נגישות פרטנית

בשנת 2020 טופלו 469 פניות בנושאים הקשורים לחינוך, המהוות 8% מכלל הפניות במחלקה, הפניות מתקבלות מאנשים שהמסגרת החינוכית לא הונגשה עבורם ומבקשים מידע או סיוע למימוש זכויותיהם, או מהורים לילדים שעולים קשיים בתהליך השילוב, או במקרים של הפליה בחינוך.

במקרים הנדרשים חלק מן הפניות נפתרות על ידי טיפול משפטי, חלקן על ידי הגורם המקצועי במחלקת שילוב בקהילה, בחלקן ישנה מעורבות של מחלקת הנגישות אשר יוצאת לפיקוח בשטח, ובחלקן מוצא מכתב התראה ובמידה והליקויים נמשכים התיק מטופל במחלקת תביעות.

התאמות נגישות פרטניות 2020

בחצר, סימון מדרגות ועוד. במקרים הנדרשים מוגשות גם תביעות על ידי נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. לדוגמא בשנת 2020 הוגשה תביעה כנגד עיריית ירושלים ביחס לבית ספר יסודי שבו לא בוצעו התאמות כגון הצללה וסימון המרחב כבר מעל לשנה.

עשרות ילדים עם מוגבלות שלומדים במוסדות חינוך שונים ברחבי הארץ ממתנים להתאמות נגישות פרטניות שונות על מנת שיוכלו לממש את זכותם לחינוך שוויוני על פי חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח-1998 ותקנותיו.

חוק השוויון מעגן את זכותם של אנשים עם מוגבלות לנגישות, מתוך ההכרה בכך שהיעדרה של נגישות מדייר אנשים עם מוגבלות מהשתתפות שוויונית ופעילה בחברה, ולמעשה פוגע בכבוד האדם ובזכויותיהם הבסיסיות. בתאריך 30/8/2018 נכנסו לתוקף תקנות ההנגשה הפרטנית בבתי ספר, במסגרתן קיימת חובת הנגשה בתוך פרק זמן שהוגדר.

לאחרונה הוציאה נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות מכתבי התראה ל 17 רשויות מקומיות ברחבי הארץ בנוגע לאי ביצוע התאמות הנגישות לתלמידים.

כך למשל הוגשה בקשה להנגשה אקוסטית פרטנית עבור תלמיד כבד שמיעה, ברשות מקומית אחרת ממתנה ילדה להנגשה של תא השירותים, והתקנה של רמפה ומעקה ברחבי בית הספר. נער עם מוגבלות שמיעה, כיום בכיתה י"א, ממתין להנגשה פרטנית אקוסטית, שאינה מבוצעת עדיין למרות קבלת כל האישורים הנדרשים. עבור תלמיד עם מוגבלות ראייה לא בוצעו התאמות פשוטות של הצללה

דוגמאות לפניות שטופלו בחינוך

שיבוץ ילד עם אוטיזם לכיתה מחוננים

משפחתו של תלמיד עם מוגבלות אשר בית הספר ביקש להעביר מכיתה מחוננים לכיתה רגילה לאחר שאובחן על הספקטרום האוטיסטי. הנער למד בכיתה מחוננים, אך בהיודע לצוות החינוכי על מוגבלות הנער ונשלחה בקשה לוועדת זכאות ואיפיון, התלמיד מיד הועבר לכיתה אחרת. לפי החוק, הצעד שנדרש מבית ספר במצב הזה הוא לאפשר לתלמיד להישאר בכיתתו עד קבלת ההחלטה של ועדת זכאות ואיפיון בעניין התמיכות וההתאמות. נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות פנתה למשרד החינוך אשר פעל להאיץ את הזכאות ואת שיבוץ הסייע.

בעקבות כך התלמיד נשאר בכיתה המחוננים.

שילוב ילדי חינוך מיוחד בצהרון

לנציבות פנתה אם לילד הלומד בבית ספר רגיל בכיתה חינוך מיוחד. בית הספר כלול בתכנית "ניצנים" של משרד החינוך במסגרתה מתקיים צהרון המסובסד על ידי המשרד. תקנון תכנית "ניצנים" קובע כי בתקופת הקורונה לא יעורבבו כיתות בצהרון ולכל כיתה יפתח צהרון משלה. מכיוון שכיתה החינוך המיוחד קטנה, וכמות התלמידים בה שביקשו להירשם לצהרון הייתה קטנה אף היא, לא נפתח עבורם צהרון כיתר ילדי בית הספר.

בהתערבות הנציבות ניתן אישור מיוחד לשילוב הילדים מכיתה החינוך המיוחד צהרונות הכיתות האחרות בשכבה.

דוגמאות לפניות בנגישות ובהפליה בשירות

שפת הסימנים

פונה שהיא תושבת אשדוד עם מוגבלות בשמיעה אשר נדרשת להגיע מעת לעת לפגישות במחלקת הרווחה של העירייה. הפונה, המתקשרת באמצעות שפת הסימנים, שאלה מי אחראי לממן את שירותי התרגום לשפת הסימנים בפגישות הללו.

פנינו אל עיריית אשדוד והבהרנו להם כי מחובתם לספק ולממן שירותי תרגום לשפת הסימנים לתושבי העיר שהם אנשים עם מוגבלות אשר משתמשים בשירותי העירייה וזקוקים להתאמת הנגישות הזו.

לאחר דין ודברים הודיעה העירייה כי בכוונתה לממן מעתה ואילך את שירותי התרגום לשפת הסימנים לכלל תושבי אשדוד עם מוגבלות בשמיעה.

לפי תקנות נגישות השירות שנכנסו לתוקף בשנת 2013, חובתו של נותן השירות היא לתת התאמות נגישות, ובין היתר תרגום לשפת הסימנים, למקבלי השירות, וזאת ללא קשר לכך שלעיתים האדם עם המוגבלות זכאי גם לסיוע של גורם ציבורי כלשהו כגון משרד הרווחה או המוסד לביטוח לאומי. אין להתנות את מתן התאמת הנגישות בסיום מכסת השעות הפרטניות.

נסיעת אדם עם כלב נחיה באוטובוס

לנציבות פנה אדם עם מוגבלות בראיה המלווה בכלב נחיה, ומתגורר באחת מערי הפריפריה. הוא התלונן כי באופן קבוע נהגי האוטובוסים של החברה המבצעת את התחבורה הציבורית בעירו, מערימים קשיים בהעלאת כלב הנחיה לאוטובוס.

מכיוון שהפונה עושה וימשיך לעשות שימוש רב באוטובוסים של החברה, מצאנו לנכון לקיים פגישה עם הפונה והנהלת החברה, שבה התאפשר לפונה לשתף את ההנהלה בתחושות הקשות שעמן הוא מתמודד מדי יום. מצדם, הגיבו אנשי ההנהלה לטענות, ונוצר קשר ישיר בין הצדדים שיאפשר הידברות קלה יותר בהמשך.

בנוסף, החברה פיצתה את הפונה בסכום כסף, שנתרם לבקשתו לטובת ילדים עם מוגבלות.

חוק איסור הפליית אנשים עם עיוורון המלווים בכלבי נחיה, אוסר הפליה בכניסה למקום ציבורי גם לאנשים הנעזרים בכלב, וגם לכלבים בתהליכי אימון. עם זאת, אנשים המסתייעים בכלב נחיה נתקלים כל העת בקשיים במימוש זכות זו.

פניות בנושאי התחבורה הציבורית

כריזה באוטובוסים

לתחבורה ציבורית נגישה חשיבות מכרעת בחיי היום יום של אנשים עם מוגבלות בכלל ואנשים עם מוגבלות ראייה בפרט. לאחרונה התקבלו חמש תלונות של אנשים עם מוגבלות (בעיקר מוגבלות ראייה) בנושא העדר כריזה באוטובוסים של חברת אוטובוסים גדולה.

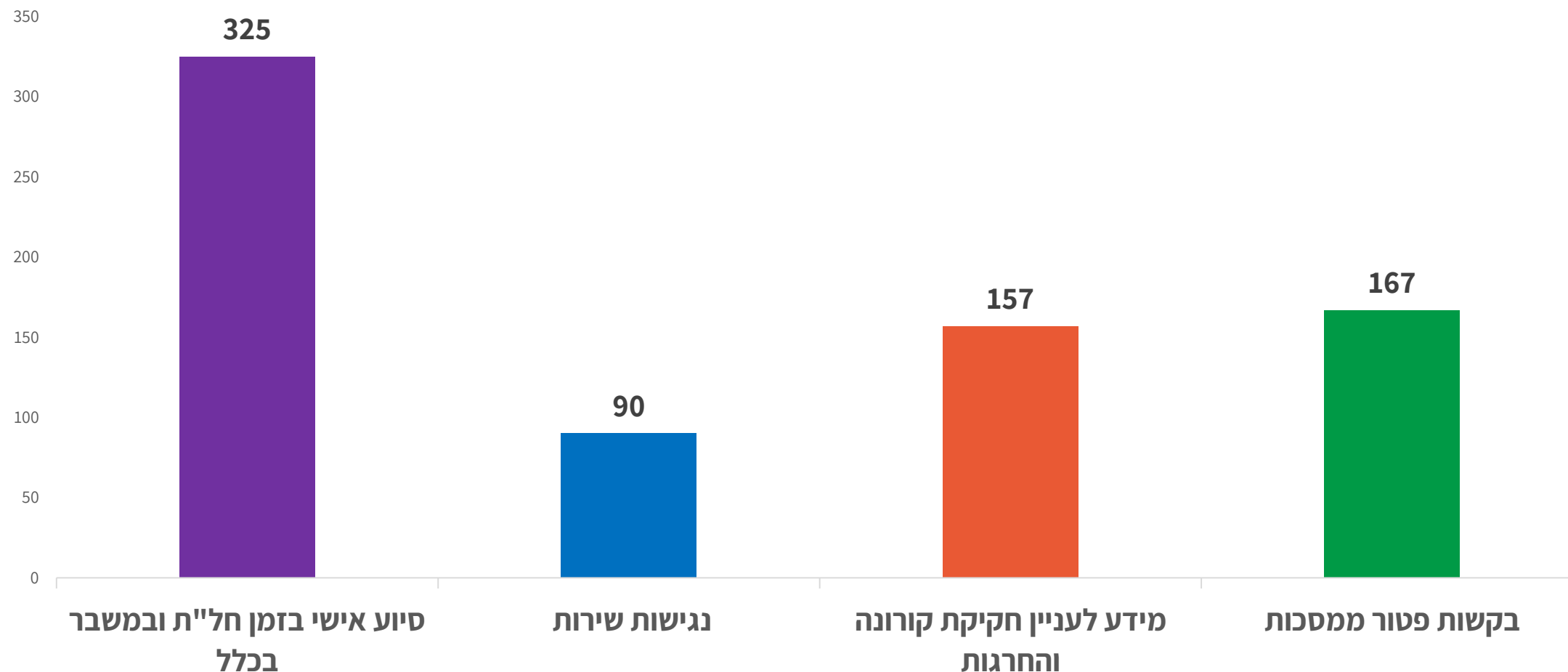
במסגרת משא ומתן עם החברה, הפונים קיבלו פיצוי של אלפי שקלים כל אחד בשל הפרת הזכות שלהם לנגישות.

היעדר נגישות למשרדי רב קו

פונה עם מוגבלות פיזית פנתה בנוגע ליקויי הנגישות במשרדי רב קו שנמצאים במרכז מסחרי בשרון. בכניסה למרכז המסחרי הייתה מדרגה, וגם כאשר עברה את המשוכה הזו המעלית הייתה קטנה מדי ולא התאפשר לה להגיע למשרדים. למרבה הצער, כדי להטעין את כרטיס הרב קו היא היתה צריכה להכניס אותו למעלית ולשלוח אותו למעלה כדי שיטעינו אותו בשבילה.

אנו ממשיכים באכיפה מול המרכז המסחרי לביצוע הנגישות הנדרשת וכן עדכנו את חברת רב קו כי עליהם לפעול למציאת חלופה מתאימה, עד שיתוקנו הליקויים.

פילוח פניות בנושאים הקשורים למשבר הקורונה

דוגמאות לפניות בתקופת הקורונה

לידה נגישה בצל הקורונה

אל הנציבות פנו בני זוג חירשים דוברי שפת הסימנים המצפים ללידה בזמן הקרוב. בני הזוג יצרו קשר עם בית החולים בו הם מעוניינים ללדת, וביקשו לוודא כי יוכלו להיכנס לחדר הלידה בליווי המתורגמנית שלהם לשפת הסימנים. למרבה דאגתם, נאמר להם על ידי בית החולים שבתקופה זו, בשל ההתמודדות עם מגפת הקורונה, ניתן להיכנס רק עם מלווה אחד לחדר הלידה. כלומר על היולדת לבחור מי ילווה אותה בחדר הלידה, בן זוגה או המתורגמנית, אשר בלעדיה לא תוכל להבין את דברי הצוות הרפואי ולהביע את רצונותיה.

פנינו למשרד הבריאות ופעלנו בשיתוף פעולה מול בית החולים על מנת לקבל אישור חריג להכנסת בן הזוג ומתורגמנית לחדר הלידה כשתגיע העת. לשמחתנו הצלחנו להשיג את האישור המיוחל וכל אחת מהנשים יכלה להיכנס עם בן זוגה והמתורגמנית ללידה.

הסעות בתקופת הקורונה

בנציבות התקבלה פניית אב לילד על הרצף האוטיסטי, תלמיד הכיתות הנמוכות, המשולב בחינוך הרגיל בליווי של סייעת חינוכית. נוכח סירוב הסייעת להגיע לבית הילד בתקופת הסגר כדי לסייע לו בלימודיו ב"זום", נדרש הילד להגיע לבית הספר וללמוד אתה משם.

מכיוון שמדובר בבית ספר של החינוך הרגיל, שתלמידיו למדו מהבית, היה הילד מגיע אליו ושווה בו יום שלם לבדו ללא חבריו.

הואיל וההסעות הרגילות לבית הספר בוטלו בסגר, נדרש הילד להצטרף להסעות של כיתת החינוך המיוחד, ולהמתין מדי יום שעה וחצי עם סיום לימודיו בזום, עד שתצא ההסעה. המתנה זו לבדו בבית ספר ריק מתלמידים הקשתה מאוד על הילד והוריו נדרשו לצאת באמצע היום מעבודתם כדי להביאו הביתה.

בהתערבות הנציבות הסכימה הרשות המקומית להוציא לילד הסעה הביתה בתום לימודיו ללא המתנה לכיתת החינוך המיוחד.

דוגמאות לפניות בתקופת הקורונה

פטור מתור בבתי מרקחת

אנשים עם מוגבלות הזכאים לפטור מהמתנה בתור, פנו אלינו בטענה כי זכותם לא כובדה בבתי מרקחת פרטיים שונים. חלק מהפונים נתקלו באמירות קשות מצד נותני השירות, אשר ככל הנראה סברו בטעות שבתקופת הקורונה, על אתגריה, הם אינם חייבים לכבד את הזכאות לפטור מתור. לאור זאת פנינו לבתי המרקחת ולרשתות והסברנו כי על אף שנותני השירות בבתי המרקחת עומדים בפני אתגרים חריגים באופן יומיומי, אם מתעורר קושי מול קהל הלקוחות אשר אינו מבין או מתרעם על רקע הפטור, ניתן לפתור זאת באמצעים שונים כגון שילוט מתאים או הבהרה בעל פה מצד מנהלי הסניף. בשום פנים ואופן אין להלבין את פניו של האדם עם המוגבלות אשר מבקש לממש את זכותו.

פטור מעטיית מסכה

מרגע שהוסדר פטור מעטיית מסכה לאנשים עם מוגבלות הזקוקים לכך מחמת מוגבלותם טיפלנו בעשרות פניות של אנשים עם מוגבלות, של נותני שירות ושל משרדי ממשלה בנושא זה. יצרנו קשר עם נותני השירות ופעלנו לקידום המודעות לקיומו של הפטור ולמיגור

תופעות של מניעת שירות מאנשים על רקע אי עטיית מסכה.

טיפול בתקופת הקורונה

בעקבות פניות רבות שקיבלנו שהציפו את הקושי ששירותי מעטפת טיפולית לאנשים עם מוגבלות נסגרו, הצלחנו לקדם עם משרד הבריאות פתיחה של מסגרות אלה. כתוצאה מכך בריכות טיפוליות, חוות סוסים טיפוליות, טיפולים רגשיים למיניהם המשיכו לפעול גם בזמן הסגר.

פטור מתור במתחמי בדיקות קורונה

בעקבות פניות רבות שהעידו על קושי של אנשים עם מוגבלות ומשפחות הזכאים לפטור מתור במתחמי הקורונה בהם השתרכו תורים ארוכים, פעלנו מול משרד הבריאות ופיקוד העורף (האחראי על מתחמים אלה). הוסדר כי תינתן אפשרות לפטור מתור בכל מתחמי הבדיקות הרגליים וככל האפשר במתחמים הרכובים (דרייב אין).

נגישות אכיפה, פיתוח ידע וקידום הנושא

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

פעילות הנציבות בשנת 2020 במספרים

המפקחים של נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות יוצאים לבקרות בשטח, בוחנים את יישום תקנות הנגישות בפועל ומנהלים תהליכי אכיפה כנגד גופים המפרים את התקנות.

310

פיקוחים על אתרי
אינטרנט ואפליקציות

30%

מהפיקוחים נערכו
בפריפריה חברתית
וגיאוגרפית

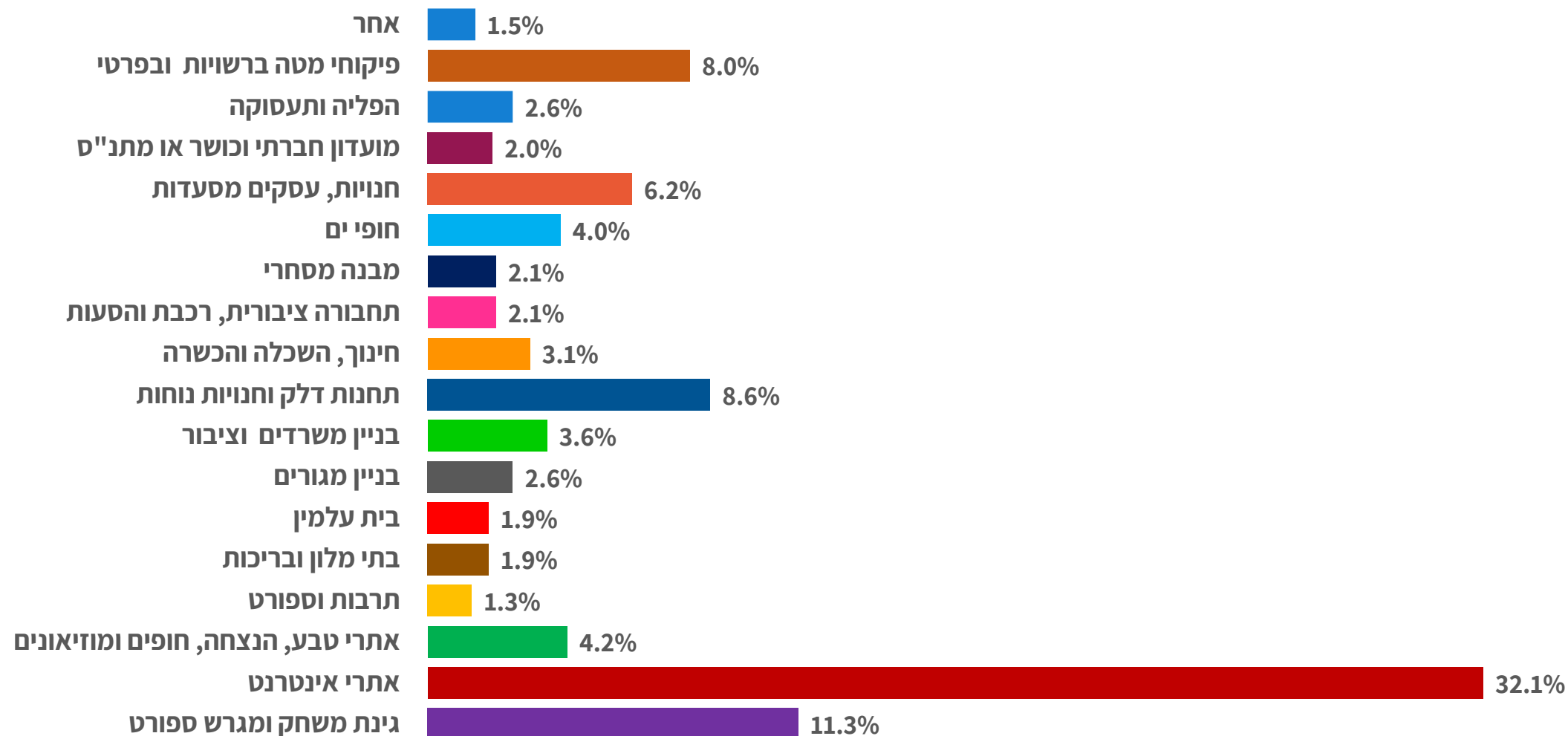
276

צווי נגישות הוצאו

965

פיקוחים חדשים
ועוד 205 פיקוחים
חוזרים

אכיפת נגישות 2020 באחוזים (נושאים מרכזיים)

שירות נגיש בתקופת הקורונה

פעילות מחלקת נגישות לקידום הנגישות בתקופת הקורונה:

- הנגשת מסמכים ומידע לצורך פרסום באתר הקורונה של הנציבות.
- בדיקת אתרי האינטרנט של גורמי ממשל ומתן הנחיות להנגשת האתרים והליקויים שנמצאו בהם. בין השאר נבדקו האתרים של מד"א, פיקוד העורף, משרד החינוך, משרד הבריאות, לשכת התעסוקה ואפליקציות כגון מגן ועוד.
- טיפול בנושאי נגישות דחופים מול גופי התקשורת – טיפול בהנגשת מסיבות העיתונאים ששודרו בטלוויזיה בזמן אמת לציבור אנשים עם מוגבלות שמיעה.
- כתיבת הנחיות למתן שירות נגיש בשעת חירום.
- מתן הנחיות בנוגע להתנסות חווייתית מרחוק - לאור משבר הקורונה המתמשך וההגבלות על התכנסויות, גורמים הנותנים שירות לא יכלו להעביר סדנאות חווייתיות לעובדים. על מנת לפתור זאת, הוצאנו התייחסות לאפשרות לערוך התנסות חווייתית מרחוק בתקופה זו.

רכזי הנגישות העירוניים כעובדים חיוני בקורונה

לאור חשיבותם של רכזי הנגישות ובעיקר בתקופה זו נערכו מספר מפגשים:

- מפגש בנושא רשות נגישה לרכזים חדשים.
- סדנה בנושא נגישות דיגיטלית ומפגשים מקוונים לרכזי נגישות במשרדי ממשלה.
- מפגש בנושא נהלי החירום.
- מפגשים עם קבוצות של רכזי נגישות באזורים שונים בארץ, למשל רכזי הנגישות ביו"ש במטרה לאפשר הכרות אישית עם הנציבות והמפקחים האזוריים. בין היתר הוצגה במפגשים חשיבות פרסום ההתאמות הקיימות ברשות וניתנו כלים והמלצות להטמעה מהירה בשטח.

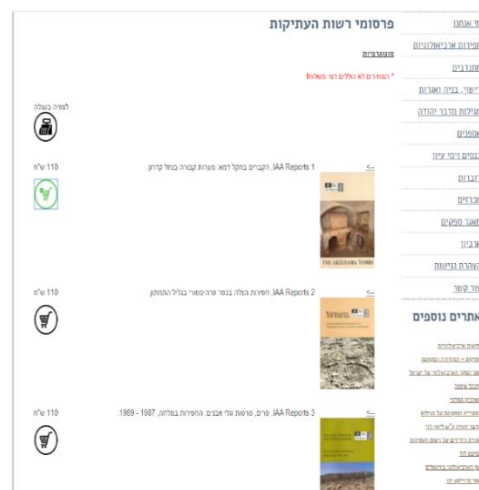

לרכז הנגישות תפקיד חשוב וחיוני בייחוד בעת חירום, הרכז מהווה גורם מתווך בין הרשות המקומית לתושביה בכל הנוגע לשירות הניתן לאנשים עם מוגבלות ולמתן מענה מלא ומותאם לצרכיהם. בעקבות פניית נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות למשרד הפנים והדגשת חשיבות תפקידו של רכז הנגישות ובוודאי בשעת חירום, משרד הפנים הכיר בכך, והנחה את הרשויות המקומיות בהתאם לוודא כי רכזי הנגישות יהיו חלק מרשימת העובדים החיוניים שימשיכו בעבודתם גם בתקופת החירום.

נגישות באינטרנט

דוגמאות לתיקונים שבוצעו באתרים ברחבי הארץ בעקבות בקורות על הנגשה באינטרנט:

בשנת 2020 כחלק מתכנית העבודה וביתר שאת עם פרוץ משבר הקורונה והמעבר המהיר לצריכת מידע ושירותים דיגיטליים, שמנו דגש רב על נושא הנגישות באינטרנט. זאת באמצעות פיקוח, בדיקה והפצת מידע וידע בנושא.

בין הפעילויות:

- פיקוח על מעל 300 אתרים.
- בדיקה בזמן אמת של 33 אתרים ואפליקציות שהוקמו על ידי גורמי ממשל שונים ומתן מידע לצורך הנגשתם.
- בדיקת נגישות שירותי הלימוד המקוונים של משרד החינוך והוצאת מכתב התראה על אי הנגשת המערכת.
- הכשרות וובינרים בהנגשת מסמכים לרכזי נגישות במשרדי הממשלה.

דוגמאות מעבודת הפיקוח 2020

גנים לאומיים

בגן הלאומי אפולוניה, התגלו בפיקוח שנערך בעבר ליקויים רבים. אחד הליקויים היה היעדר מוחלט של דרך נגישה לעמדת המודיעין/שירות היחידה המוצבת באתר.

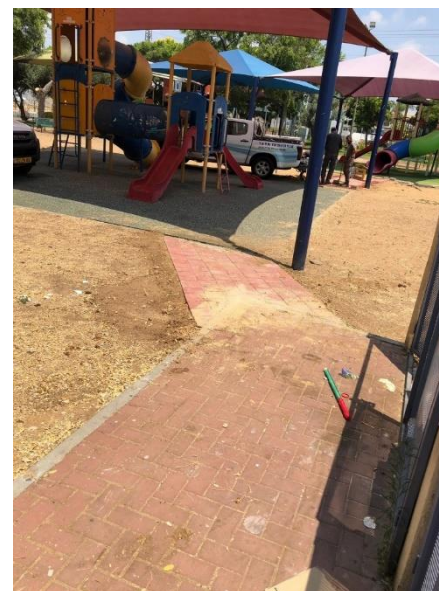
בעקבות מכתב התראה וצו נגישות לרשות הטבע והגנים, הוסדרה דרך נגישה אל העמדה הנ"ל.

גן משחקים

מפקח מחוז מרכז בדק ומצא גן משחקים שלא הונגש כראוי בקרית עקרון. באתר לא הייתה דרך נגישה למתקנים, מה שמונע מילדים עם מוגבלויות להגיע למתחם בצורה נאותה.

המפקח הכין מכתב התראה שפירט את הליקויים ודרישה לתיקון תוך 21 יום. הרשות המקומית החליטה להגיב מיד, הליקוי תוקן תוך 48 שעות והאתר הונגש לציבור.

דוגמאות לביצוע פיקוח 2020

חופים

צוות הפיקוח ערך בשנת 2020 בקורות בכ-40 חופים ברחבי הארץ, 85% מהם נמצאו לא תקינים ונמצאים בתהליך אכיפה.

בין הליקויים שנמצאו בשטח היו העדר מלתחות נגישות, ליקויים באבזור של תאי השירותים הנגשים, העדר נגישות במקלחות החיצוניות שצמודות לחוף.

אנדרטת חטיבת יפתח

בעת ביצוע הפיקוח שנערך באנדרטה נמצאו מספר ליקויים: חסרו בתי אחיזה לשימוש בטוח במדרגות, חסרו סימני אזהרה במדרגות. באזור הישיבה לציבור לא היה ספסל מותאם, באזור הפיקניק לא היה גישה לכסא גלגלים, לא סומנו תאי חניה נגשים.

בעקבות הפיקוח תוקנו הליקויים.

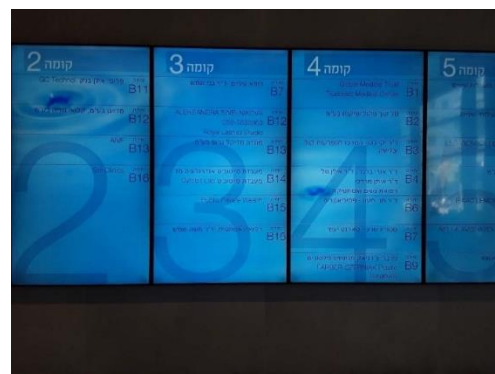

דוגמאות לביצוע פיקוח 2020

בניין משרדים בתל אביב

בחודש פברואר התקיים במקום פיקוח כחלק מתכנית העבודה. במהלך הפיקוח אותרו ליקויים, אחד מהם היה חוסר בולט בניגוד חזותי בשלט המנחה הראשי של הבניין (שלט המסביר לכל באי הבניין איזה שירות נמצא באיזו קומה). בהמשך נשלחו מכתב התראה ומכיוון שהליקויים לא תוקנו יצא גם צו נגישות.

בסופו של דבר הליקויים במקום תוקנו והשלטים עודכנו.

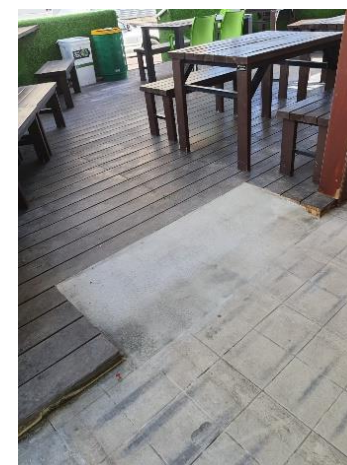

תחנות דלק וחנויות נוחות

בשנת 2020 בוצעו כ- 80 פיקוחים בתחנות דלק וחנויות נוחות ברחבי הארץ ב 53% מהם נמצאו ליקויים.

בין הליקויים שנמצאו סימון חניה, מדרכה לא נגישה, כספומט לא נגיש, מעברים בין מדפים לא היו רחבים מספיק לתנועה עם כסא גלגלים.

חלק מהליקויים תוקנו בעקבות הפיקוח ובחלקם תהליך האכיפה נמשך.

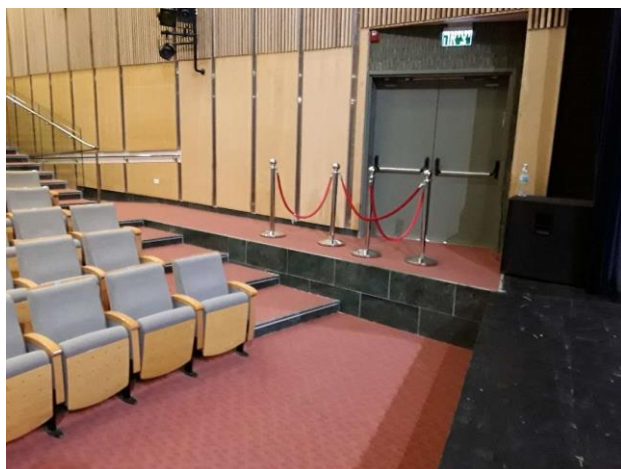

דוגמאות לביצוע פיקוח 2020

היכל התרבות שדות נגב

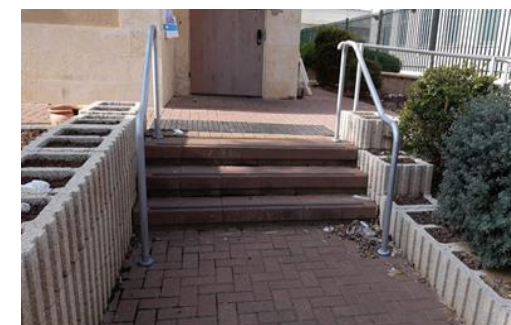
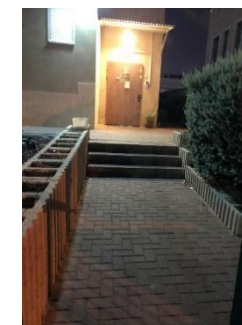
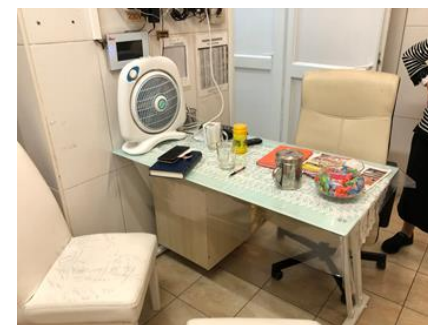
במהלך פיקוח של מפקחת הנציבות בהיכל התרבות שדות נגב בנתיבות, נמצאו ליקויים רבים. בין היתר בעיות בחלק מתאי השירותים הנגשים, אי תקינות מידות מקומות החניה ובנוסף לא היו כלל באולם מקומות מיוחדים המיועדים לאנשים המתניידים בכסא הגלגלים.

בעקבות פעילות האכיפה, הוסרו מספר מושבים באולם והוסדרו מקומות מיוחדים לאנשים עם כסאות גלגלים, כמו כן תוקנו שאר הליקויים.

מקווה בראשון לציון

במקווה חסרו בתי אחיזה במדרגות ובכבש. בעמדת הבלנית חסרה מערכת עזר לשמיעה. בחדר ההכנה לטובלת לא היו התאמות נדרשות כלל. לאחר התראה וצו נגישות תוקנו הליקויים, חדר ההכנה לטובלת עבר שיפוץ נרחב והותקנו בו הדרישות הנדרשות.

פורום מורשי נגישות

מורשי הנגישות הם גורמי המקצוע המיישמים את ביצוע תקנות הנגישות הלכה למעשה בשטח. אנחנו רואים חשיבות רבה בקשר עם המורשים ומתן מענה מקצועי לסוגיות העולות מן השטח. נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות משתתפת בתהליך ההכשרה של המורשים ומקיימת עבורם ימי עיון, פורומים ומפגשים.

בשנת 2020 התקיימו מספר פעולות עבור מורשי הנגישות:

- מפגשים דיגיטליים
- הדרכות והרצאות של אנשי מקצוע מצוות הנציבות בקורסי הכשרת מורשי נגישות.
- סמינר בנושא הגשת פטורים.

הסברה, הדרכה ושינוי עמדות

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

כדי לעשות שינוי חברתי בר קיימא
במצבם של אנשים עם מוגבלות בישראל,
יש צורך ביצירת שינוי עומק בתפיסות
החברתיות של הציבור הרחב
כלפי אנשים עם מוגבלות.
כמו כן, יש להפיץ מידע אודות
החוק וכיצד ליישמו לחייבים בהנגשה,
ומידע לאנשים עם מוגבלות שלפיו
יוכלו לפעול למימוש זכויותיהם.

פעילויות הסברה והדרכה

30

וובינרים והדרכות
מקוונות

100

מפגשים של שוויון בסלון

400

פוסטים ויותר בדף
הפייסבוק של הנציבות.

4

כנסים

1

קורס חדש למשפטנים
בשירות המדינה

2

אתרי אינטרנט בתקופת
משבר הקורונה בעברית
וערבית

3

ימים של כנס לציון היום
הבינלאומי

150

הרצאות

וובינרים ומפגשים מקוונים

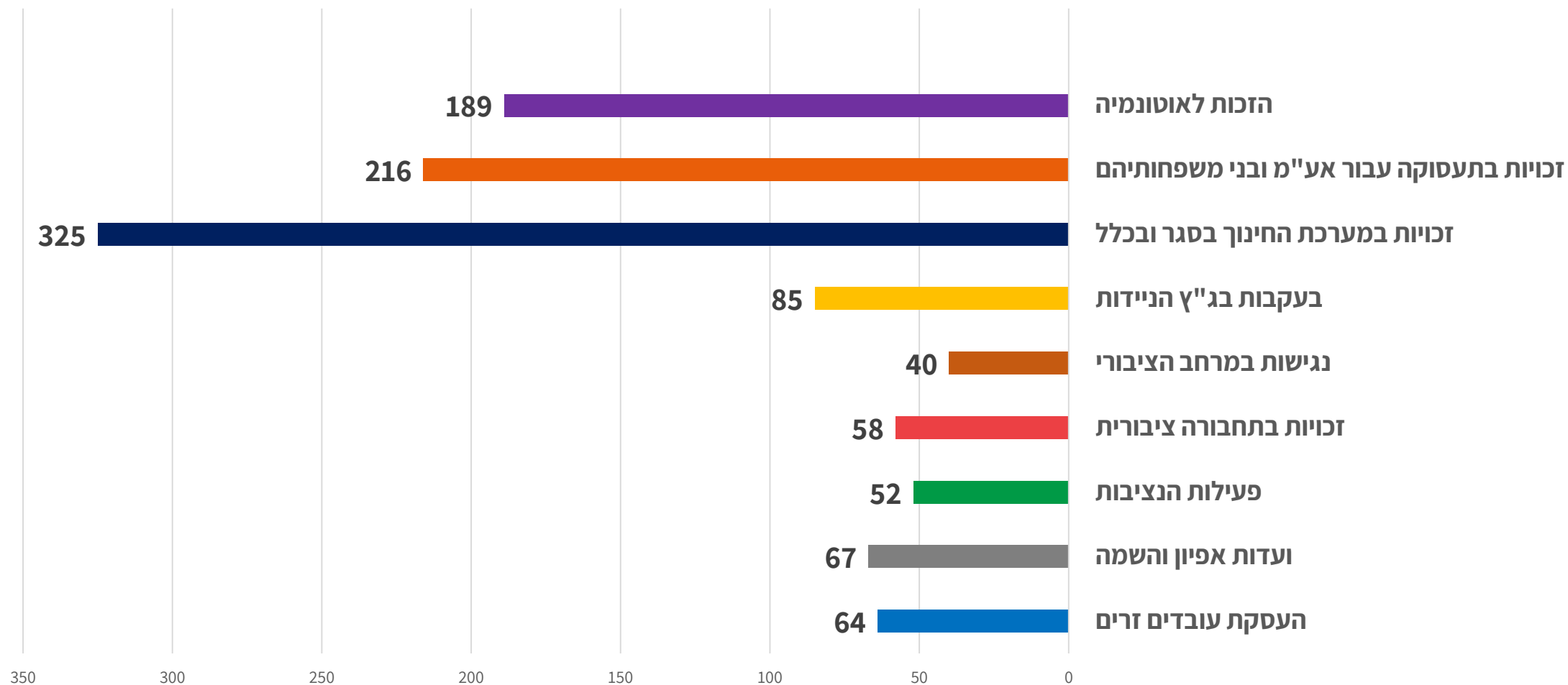
עם המעבר לפלטפורמות דיגיטליות החלה הנציבות לקיים פעילויות הדרכה והסברה באמצעות הזום. הפלטפורמה אפשרה להגיע לקהלים נרחבים, ליצור שורה של מפגשים ולהעביר מידע רלוונטי בזמן אמת לציבור.

בין היתר התקיימו:

- סדרת הרצאות בנושא שוויון זכויות שעסקו בכל תחומי החיים.
- מפגשים להורים בנושא זכויות בחינוך בשיתוף משרד החינוך.
- מפגש בנושא העסקת עובדים זרים בשיתוף רשות האוכלוסין וההגירה.
- מפגש בנושא זכויות בתחבורה הציבורית
- מפגש בנושא בג"צ קצבת הניידות של המרכז לעיוור בישראל ומשמעויותיו.
- מפגשים לגורמי מקצוע מתחום הנגישות – מורשים, רכזים ועוד.

כמות משתתפים בפעילות הסברה דיגיטלית

פרסום מידע לציבור אודות הנחיות קורונה

מיניסטריון קורונה

מידע בפישוט לשוני

אנשים עם מוגבלות קוגניטיבית נדרשו למידע נגיש אודות המגפה, דרכי ההתגוננות מפניה, ההנחיות המשתנות חדשות לבקרים, הנחיות לפעול בבידוד ועוד. לצורך כך, הופקו מדריכים ייחודיים בפישוט לשוני ובין היתר:

- מה מותר לעשות ומה אסור לעשות בזמן שיש בישראל קורונה.
- אסור לצאת מהבית - הסבר מעודכן בפישוט לשוני באתר.
- מונחים נפוצים למגפת הקורונה בפישוט לשוני.

חלק מהמסמכים תורגמו גם לפישוט לשוני בערבית

The image displays three infographics related to COVID-19 guidelines. The left infographic is in Arabic, titled 'מה מותר לעשות ומה אסור לעשות בזמן שיש בישראל קורונה' (What is allowed and what is not allowed to do during the COVID-19 pandemic in Israel). The middle infographic is in simplified Hebrew, titled 'הנחיות בפישוט לשוני לאנשים בבידוד' (Guidelines in simplified Hebrew for people in isolation). The right infographic is in Hebrew, titled 'שומרים על הבריאות וזהירות מירוס הקורונה' (Protecting health and caution against the COVID-19 virus).

The image shows a screenshot of the Ministry of Health website (gov.il) with the title 'מفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة' (Equal Rights Commission for Persons with Disabilities). Below the website screenshot is a graphic featuring stylized COVID-19 virus particles in red and blue. Overlaid on the graphic is a white box containing the text: 'التعامل مع فيروس الكورونا - معلومات وتعليمات متاحة' (Dealing with the Corona Virus - Information and instructions are available).

הסברה והדרכה בפריפריה החברתית והגיאוגרפית

החברה החרדית

- פורסמה חוברת מידע מיוחדת המותאמת למגזר החרדי ומתייחסת לכל נושא השילוב בחינוך, תהליכים, זכויות, התאמות ונגישות.
- סדרת הרצאות קוליות בשיתוף רשויות.

החברה הערבית

- 2 כנסים בנצרת.
- אתר אינטרנטי ייעודי למשבר הקורונה בערבית.
- 4 הדרכות מקוונות.
- הקמת אתר אינטרנט בערבית לנציבות הכולל 82 דפים.

"היום שאחרי התיעדוף" פעילות היום הבינלאומי

פעילויות היום הבינלאומי:

- כנס שנתי מקוון על שנערך שלושה ימים "היום שאחרי התיעדוף".
- מיזם "שוויון בסלון" שכלל כ- 100 אירועים.
- פעילות עם מרכזי הצעירים ברחבי הארץ.
- פעילות בתנועות הנוער - נכתבו מערכי הדרכה שהועברו בתנועות הנוער לשכבות הגיל השונות.
- הנציבות יזמה פעילויות שהובלו על ידי המשרדים השונים וביניהם פעילות של משרד הבריאות (תהליך שיתוף ציבור), ופעילות של משרד החינוך (הכנת מערכי שיעור).

**היום
שאחרי
התיעדוף**

מדי שנה בתחילת חודש דצמבר מתקיימים אירועים ברחבי העולם לציון היום הבינלאומי לשוויון אנשים עם מוגבלות. בארץ, מקדמת נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במשרד המשפטים פעילות הסברה וכנס לשינוי עמדות והגברת מודעות לזכויותיהם של אנשים עם מוגבלות.

השנה הוחלט להקדיש את אירועי היום הבינלאומי לנושא ערך החיים של אנשים עם מוגבלות לאור דו"ח התיעדוף.

בעיצומו של הגל הראשון של המשבר נכתבו המלצות הוועדה הציבורית שהקים משרד הבריאות לקביעת תעדוף במתן טיפול רפואי מציל חיים לחולי קורונה קשים. המלצות אלו קבעו כי תפקוד ייכלל כקריטריון לתיעדוף ובכך מאפשרות הפליה של אנשים עם מוגבלות על רקע מצבם התפקודי. אחת הבעיות המרכזיות בהמלצות אלו היתה שהן נכתבו ללא שיתוף אנשים עם מוגבלות, ארגונים, נציבות שוויון או מומחים מהתחום, בניגוד לנדרש.

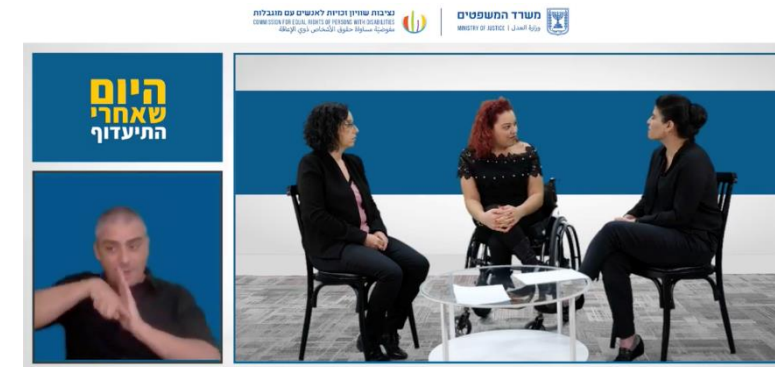
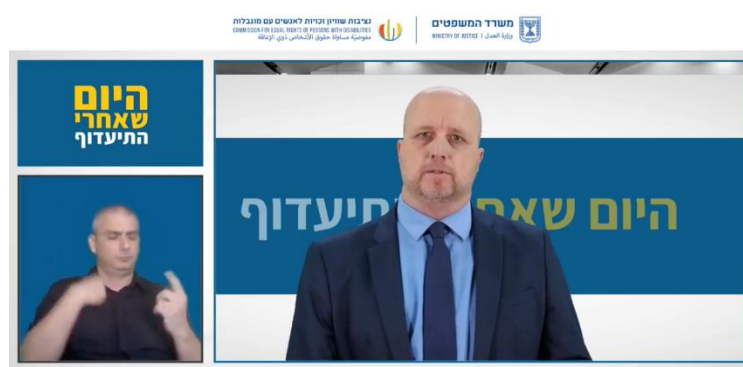
הפעילות לציון היום הבינלאומי כללה שורה של אירועים וכנס גדול אשר עסקו בנושא זה בהקשרו הרחב ויצרו פלטפורמות להעמקת ההכרות והסרת הסטיגמות.

כנס "היום שאחרי התיעדוף"

הכנס המרכזי לציון היום הבינלאומי לזכויות אנשים עם מוגבלות התקיים באופן מקוון לאורך 3 ימים ועסק בהיבטים שונים של הנושא שנבחר לשנת 2020 "ערך החיים של אנשים עם מוגבלות לאור דו"ח התיעדוף".

בין היתר נכללו בכנס:

- יום אקדמאי בנושא ביו-אתיקה ומוגבלות בשיתוף המרכז לבריאות, משפט ואתיקה - הפקולטה למשפטים באוניברסיטת חיפה.
- פאנל עם גורמים מובילים ממגזרים שונים ומושב בהשתתפות פעילים חברתיים ואנשי תקשורת.
- מושב בינלאומי - בהשתתפות מומחים מרחבי העולם.
- מושב בנושא שיתוף ציבור

שוויון בסלון

בין הסלונים הבולטים:

- נשיא המדינה, מר ראובן ריבלין, אירח את ויטל זינגר בבית הנשיא.
- אברמי טורם, נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות אירח בסלון את אודליה-ה פייטוסי על המסע שעברה בדרך להיות נציגת ישראל בועדת המומחים של האו"ם, המאבקים שהשתתפה בהם.
- סלונים של ראשי ערים ומועצות, גורמי ממשל, מנכ"לים של עמותות וארגונים ועוד.

"שוויון בסלון" הנו אירוע הסברה ארצי, שראה אור לרגל היום הבינלאומי לציון שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. במסגרת המיזם התקיימו למעלה מ- 100 סלונים וירטואליים בחודש דצמבר.

הפרויקט, ששאב השראה ממיזם "זיכרון בסלון", נולד מתוך ההבנה שלמפגש אישי, אמיתי ופתוח יש את היכולת ליצור שינוי, לשבור סטיגמות, להשפיע על הדרך שבה אנחנו חושבים, לגרום לכולנו להסתכל על העולם קצת אחרת ולהוביל לחברה מכילה יותר.

במסגרת המיזם נערכו כמאה "סלונים וירטואליים" בזום, בהם התארחו דוברים עם מוגבלות ששיתפו בסיפור חייהם וקיימו שיח עם הקהל בנושאים שונים. באמצעות הסיפורים זכה הקהל להכרות בלתי אמצעית עם האדם והתאפשרה שיחה פתוחה על שוויון, על זכויות, על הצטלבות זהויות, על השתתפות בחברה ועל ערך החיים של אנשים עם מוגבלות.

שפה ושיח

לקראת הבחירות שנערכו במרץ 2020, הוציא נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, אברמי טורם, מכתב ליו"ר ועדת הבחירות המרכזית, בעניין השימוש בשפה מתייגת ומדירה במערכת הבחירות.

"במערכות הבחירות האחרונות ראינו מגמה מדאיגה של שימוש באמירות הלקוחות מעולם המוגבלות על מנת לשמש כלעג וזלזול במועמדים אחרים. לאמירות אלו השלכות חמורות על שוויון אנשים עם מוגבלות בישראל ועל תפיסת הציבור אותם... מבקשך לפעול למיגור תופעות אלה".

בעקבות הפניה, פנה יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכל המפלגות בנושא וכתב: "חכמינו אמרו כי דרך ארץ קדמה לתורה, ואל לנו לשכוח את היסוד האנושי הבסיסי ביותר, גם במסגרת של תעמולת בחירות. יש לקרא, לקרא שוב, ולהפנים את הגישה."

אל המכתב צורפו הנחיות לשימוש בשפה ושיח:

לקריאת המכתב

כנס העמותות הראשון

בינואר 2020 ערכנו כנס גדול לעמותות וארגונים חברתיים במטרה לקדם במסגרתן גם פעילות לשוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות בעמותות אלה. הכנס שהתקיים ב 20/1/20 דן בסוגיות שונות של זכויות, שוויון, נגישות והכלה ונעסוק בתפקידה של החברה האזרחית בקידום ההשתלבות של אנשים עם מוגבלות בישראל. הכנס נערך בשיתוף עמותת נגישות ישראל.

הדת כדרך להשתלבות בקהילה

כנס הדת כדרך להשתלבות בקהילה

בחודש פברואר נערך כנס ייחודי בנושא "הדת כדרך לשילוב אנשים עם מוגבלויות בחברה". בפאנל הפתיחה של הכנס, שוחח נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, מר אברמי טורם עם אנשי דת בכירים מארבע הדתות המרכזיות בישראל על תפקידם של אנשי הדת והקהילות הדתיות בקידום השוויון וההשתלבות של אנשים עם מוגבלות בקהילה. בפאנל השתתפו כבוד הקאדי ד"ר איאד זחאלקה, מנהל בתי הדין השרעיים לערעורים וקאדי בבית דין שרעי לערעורים; אל שיח' מואפק טריף, ראש העדה הדרוזית בישראל; ארכיבישוף ד"ר יוסף מתא, ראש הכנסייה היוונית-קתולית בישראל; הרב ישעיהו הרצל, רב העיר נוף הגליל (נצרת עלית)

בהמשך היום נערך פאנל של סיפורים אישיים של אנשים עם מוגבלות מדתות שונות וכן יוצגו שותפויות ויוזמות קהילתיות של הדתות השונות לשילוב אנשים עם מוגבלות בחברה.

הכנס פנה לכלל הדתות, והוא נערך בשותפות בין נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במשרד המשפטים, אגף הדתות במשרד הפנים, ג'וינט-ישראל מעבר למגבלות וקרן משפחת רודרמן.

קהילה מכילה עם נגישות

בהמשך לקמפיין (סרטון ופלייר כללי נגישות והכלה) אשר הושק בשנה שעברה לחגי תשרי בשיתוף ג'וינט ישראל וארגון רבני ורבניות בית הלל, נערכה פעילות בנושא גם השנה. הקמפיין המקורי הכיל כללים להנגשת בתי הכנסת ולהכלה והשתלבות בקהילה הדתית.

השנה, לאור אתגרי התקופה, ולקראת חגי תשרי, התקיים וובינר בהשתתפות רבני ורבניות בית הלל, הרב יובל שרלו, ואנשים עם מוגבלות שעסק בחשיבות להכללת והשתתפות אנשים עם מוגבלות בקהילה המתפללת גם בימי הקורונה. המפגש התייחס לתפילות המתקיימות ברחוב ולאופן הנגשתם, ולתפקיד ואחריות הקהילה לאנשים החשים בבדידות שנוצרה מהריחוק החברתי ומהחשש לסיכון בריאותי.

שילוב בקהילה וקידום מדיניות

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

תעסוקה, אכיפת חוק ייצוג הולם

תיקון 15 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות עוסק בייצוג הולם בגופים ציבוריים. נציבות שוויון זכויות ליוותה את החקיקה בכל שלביה ותרמה רבות לתוכנה ולהפיכתה לחוק בר יישום ואכיפה. נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות אמונה על יישום ואכיפת החוק ועושה שורה של פעולות ליישומו.

התיקון מחייב גוף ציבורי המעסיק 100 עובדים לפעול להעסקת לפחות 5% עובדים עם "מוגבלות משמעותית" כהגדרתה בתיקון, וקובע כי על החייבים למנות ממונה תעסוקה ולהכין תכנית תעסוקה שנתית.

כ - 30 הרצאות לאנשים עם מוגבלות, משפחותיהם ואנשי מקצוע.

108
מכתבי התראה
22
צווי ייצוג הולם

בסוף שנת 2020 בעקבות האכיפה:
97% מהגורמים הנאכפים מינו ממונים
95% מהגורמים הנאכפים גם הכינו תכנית

פרסום נתוני הייצוג ההולם לציבור הרחב, בחודש אוגוסט 2020

פעולות לקידום תעסוקה

שוויון והכלה במגזר הפרטי 2020

בנק הפועלים הגיש לנציב שוויון דו"ח מיוחד על כל הפעילות של הבנק לקידום נגישות והכלה. "הדו"ח נכתב מתוך תפיסה שיש ליצור סטנדרט ולהוות דוגמא לאופן בו מגזר עסקי יכול לפעול לקידום הנושא של נגישות, הכלה ושוויון לאנשים עם מוגבלות" אמרה יעל דרומי, המשנה למנכ"ל בנק הפועלים.

"זהו דו"ח חדשני שמשקף את הפעילות של בנק הפועלים בנושא. אני רואה בכך מודל והייתי רוצה לראות גופים עסקיים נוספים שפועלים באופן רוחבי כדי להשפיע וליצור שינוי עבור 20% מלקוחותיהם. "הייתי רוצה לראות עוד ועוד גופים במשק מגישים דו"ח כזה!" אמר אברמי טורם, נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות עם קבלת הדו"ח.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

קידום תעסוקה בפריפריה חברתית וגיאוגרפית

קידום תעסוקה בחברה הערבית – פרסום חומרים בערבית לציבור, ונערכו מפגשים עם ממונים מרשויות בחברה הערבית כולל מפגש בנצרת לרתימת העיר כמובילת תעסוקת אנשים עם מוגבלות בעירייה עצמה ובעיר בכלל.

שולחן עגול בנושא **תעסוקה בחברה החרדית** – התקיים מפגש ראשון עם חרדים עם מוגבלות וגורמי מקצוע שמטרתו למפות את החסמים ולחשוב על רעיונות לפעילות ממוקדת לשינוי.

תעסוקה בשירות המדינה

שירות המדינה, המעסיק הגדול במשק רואה עצמו כמוביל בתחום הגיוון התעסוקתי בכלל והעסקת אנשים עם מוגבלות בפרט.

מתקיים שיתוף פעולה עם נציבות שירות המדינה לזיהוי והסרת חסמים.

בשנת 2020 נמשכה העבודה על מאגר עובדים עם מוגבלות שיוקם בשירות המדינה. נמצאים בתהליך הקמת המאגר וניהולו.

השלכות משבר הקורונה על תעסוקת אנשים עם מוגבלות

תקופת החירום התאפיינה בין היתר בקושי רב העומד בפני מעסיקים להמשיך ולנהל את מקום העבודה באופן שגרתי, לקבל ולהעסיק עובדים, והיא מקשה מאוד על מציאת עבודה והשתלבות בה באופן ארוך טווח ויציב. למרבה הצער, הראשונים להיפגע ממצב זה הם אנשים עם מוגבלות. נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות עשתה שורה של פעולות כדי לצמצם השלכות אלה.

על פי ממצאים שאספה נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות בשיא הגל הראשון עלה כי 65% מהאנשים עם מוגבלות שהשיבו לסקר הוצאו לחל"ת, פוטרו או שהופסקה פעילותם העסקית. משאלון שנערך בקרב מעסיקים גדולים עלה כי הוצאו לחל"ת פי 3.8 אנשים עם מוגבלות ביחס לאנשים ללא מוגבלות.

שולחן עגול בינמשרדי בעניין
מדיניות תומכת תעסוקת
אנשים עם מוגבלות במשבר.

גיבוש המלצות בעניין תמרוץ
וצרכים של המעסיקים
באמצעות שיח עם
מעסיקים, סקרים.

עמידה על כך כי תכניות
תמרוץ כלליות למעסיקים
יעודדו קליטה של אנשים עם
מוגבלות.

קידום מדיניות לפיה אנשים
עם מוגבלות יכללו כעובדים
חיוניים בשירות המדינה
(תחילת המשבר)

הרפורמה בחינוך המיוחד - תהליך היישום

מיפוי הקשיים

בעקבות קשיים רבים שעלו מהשטח בתהליך יישום הרפורמה בעקבות הפיילוט במחוז הצפון והמשכו לשאר הארץ, יצאנו בתהליך מיפוי והפקת דו"ח למשרד החינוך בנושא. במסגרת זו קיימנו יום למידה עם עשרות משתתפים בנושא הרפורמה. המפגש התקיים מתוך מטרה לשמוע את השטח, לעמוד על נקודות לשיפור ונקודות לשימור מהניסיון והידע עד כה. במפגש השתתפו מנהלי מחלקות חינוך, מנהלי בתי ספר, אנשי מקצוע וטיפול, הורים וארגונים. בנוסף, התקיים מפגש מחלקות חינוך ברשויות המקומיות אשר הציפו את הבעיות העולות ביישום. נייר מסכם והמלצות המרכז את הבעיות ביישום הרפורמה והמענים הנדרשים נשלח למנכ"ל משרד החינוך.

סוגיית המכסות לחינוך מיוחד

כחלק מתהליך המיפוי ויום הלמידה ולאור חששות שעלו מהשטח על קביעת מכסות למתן שירותי חינוך מיוחד ופגיעה זכותם של ילדים עם מוגבלות לשירותי חינוך פעלה הנציבות בנושא זה. עמדנו על כך כי יש לתת מענים לילדים לפי צורכיהם והצפנו את הנושא בפני מנכ"ל המשרד ובכנסת. בעקבות כך הוציא משרד החינוך הבהרה כי השיקול אשר יקבע את זכאות הילד הוא השיקול המקצועי ולא בהתאם למכסות.

ועדות הזכאות והשגות עליהן

נוכח פניות רבות הנוגעות להתנהלות ועדות הזכאות והאפיון שהגיעו לנציבות, יידענו את ההורים על זכותם להגיש השגה על החלטת הוועדה. בכלל זה, חיברנו אגרת אודות ועדות אפיון וזכאות עבור הורים לילדים עם מוגבלות והפצנו אותה לציבור. הדגשנו כי דיוני ועדת הזכאות והאפיון והחלטותיה צריכים לשקף את חוות הדעת המקצועית של חברי הוועדה, כאשר עליהם לתת את המענים הנכונים ביותר בהתאם לצרכי הילד. על הוועדה לנהל שיח מכבד ומקצועי, המאפשר השתתפות משמעותית לחברי הוועדה, לצוותים החינוכיים ולהורים.

הגנה על הזכות לחינוך בתקופת הקורונה

ההשלכות של משבר הקורונה על ילדים עם מוגבלות בחינוך המיוחד והוריהם היו קשים. סגירת מסגרות החינוך כולל החינוך המיוחד, היעדר הנגשה של הלמידה מרחוק, הפסקת עבודת הסייעות והפסקת הטיפולים, כל אלה ועוד, גרמו לקשיים רבים ואף להתדרדרות במצבם הבריאותי והנפשי של חלק מהילדים. נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות עשתה פעולות רבות כדי להגן על הזכות לחינוך ולוודא כי המענים הנדרשים יינתנו.

בין הנושאים שטופלו:

הנגשה והפצה של מידע למשפחות באמצעות פרסומים באינטרנט ובפייסבוק, וובינרים להורים.

ועדות הזכאות לחינוך מיוחד - וידאנו כי הועדות יתקיימו באופן נגיש ומותאם, פעלנו להארכת מועדים כך שכל ילד יוכל להגיע לוועדה כנדרש.

מענים מותאמים ונגישים לתלמידי השילוב. בין היתר פעילות אכיפה אל מול משרד החינוך בגין אי הנגשת אתר הלמידה מרחוק.

פתיחת החינוך המיוחד, מתן מענה באמצעות סייעות בבתי התלמידים.

פעולות בתחום החינוך

מענים פרא רפואיים

גם בשנת 2020 המשכנו לקדם את נושא המענים למקצועות הבריאות (פרא-רפואי) בדרום, חוסר המשפיע על ילדים עם מוגבלות בדרום ואף מהווה חסם להשתלבות בחינוך. במסגרת זו בוצעו 2 סקרים בקרב סטודנטים ובקרב ראשי חוגים למקצועות הבריאות לקבלת תמונת מצב אודות הסטודנטים מהדרום הלומדים את מקצועות הבריאות, והשיקולים להישארות או מעבר לעבודה בדרום, המשך עבודה בשולחנות עגולים ועבודה עם השותפים ועם כל אחד המשרדים לקידום המענים. כמו כן, עבדנו עם משרד רוה"מ- להכנסת נושא החינוך והדרום לתוכנית הכוללת שלהם בתחום מעני מקצועות הבריאות.

סייעות בבתי התלמידים

בעקבות עבודת מטה נרחבת של הנציבות עם משרד החינוך ומרכז השלטון המקומי, יחד עם ארגונים והורים, נקבע כי הסייעות יוכלו להגיע לבתי התלמידים הלומדים מהבית.

בעקבות זאת משרד החינוך פרסם נהלים ברורים לנושא וכך התאפשר לילדים המשולבים, הלומדים מהבית לקבל את התמיכה הנדרשת.

לפי ההסדר, הסייעות המשלבות יכלו להגיע לבתי התלמידים בהסכמה משותפת של הסייעת והורי התלמיד, לשם תמיכה בלמידת התלמיד וקיבלו לשם כך את ההדרכה מהצוות החינוכי. כל זה תוך הקפדה על הכללים ובהתאם להוראת משרד הבריאות.

קידום החינוך בפריפריה החברתית והגיאוגרפית

החברה החרדית

- פורסמה חוברת מידע מיוחדת המותאמת למגזר החרדי ומתייחסת לכל נושא השילוב בחינוך, תהליכים, זכאויות, התאמות ונגישות.
- החוברת הופצה באופן נרחב להורים, עמותות ורשויות.

החברה הערבית

- המידע שבחוברת פורסם גם באתר האינטרנט בשפה הערבית.
- נערכו וובינרים להורים בנושא חינוך.

חינוך: הפקת סרטון וערכת הסברה למורים

כללים להשתלבות מוצלחת:

- השתלבות היא תהליך משותף של המורה, התלמיד והוריו, פעלו יחד.
- חשבו יחד עם התלמיד ועם מי שהתלמיד יבחר, במה לשתף את הכיתה ואיך כדאי לעשות זאת.
- ההנגשות וההתאמות אינן "הנחות", אלא דרך הלמידה המתאימה לתלמיד.
- מצאו את נקודות החוזק והעניין של התלמיד ואת הדרכים בהם הוא יחווה הצלחות.
- השתתפות התלמיד בפעילויות החברתיות הכרחית להצלחת ההשתלבות, תכננו אותן בהתאמה.
- הציבו אתגרים בפני התלמיד, אל תוותרו עליו!
- צרכי התלמיד משתנים במהלך השנה, יש להתאים גם את המענים.
- הצלחת ההשתלבות תלויה במעורבות של כלל הצוות החינוכי, הטיפול והמנהלי.

הכלה מוצלחת של ילדים עם מוגבלות תלויה לא פעם בצוות המורים ובית הספר שבו הילד לומד. מתוך החשיבות הרבה לתפקיד המורה ולכלל צוות בית הספר להצלחת השתלבות התלמיד הופק סרטון ייחודי על ידי נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות בנושא. בסרטון מוצגים סיפוריהם של חמש זוגות של מורה או מנהל בית ספר ותלמיד המייצגים קבוצות שונות בחברה הישראלית ומוגבלויות שונות. הסרטון הופץ על ידי משרד החינוך למורים ולמנהלי בתי ספר.

לצפייה בסרטון

בקורות במסגרות דיור

נושאים מרכזיים שנכללו בהמלצות:

- שיפור התנאים הפיזיים
- הפחתת הצפיפות
- תעסוקה משמעותית
- הרחבה והעמקת הקשר עם הקהילה
- פנאי בקהילה
- קביעת סטנדרטים באיכות השירות ואכיפתם
- מעורבות הדיירים בקבלת החלטות על חייהם
- הכשרת כוח אדם
- פיתוח זוגיות
- התאמה לדיירים מזדקנים
- שימוש באמצעי תקשורת חלופית
- הקטנת המעונות
- מעבר למגורים בקהילה

בתחילת 2020 עד פרוץ מגפת הקורונה התקיימו מספר מצומצם של ביקורי פתע במסגרות, אלה הצטרפו לבקורות שערכנו בשנים הקודמות במעונות, הוסטלים, שלוחות דירות ובתי חולים פסיכיאטריים, על מנת לבחון את תנאי חייהם של אנשים עם מוגבלות במסגרות.

על בסיס הבקורות הוכן דו"ח שהוגש למשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים אודות המצב של אנשים עם מוגבלות במסגרות. בעקבות הגשת הדו"ח התקיימו שתי פגישות עם ההנהלה הבכירה של משרד העבודה והרווחה בנוגע לפעילות המשרד לתיקון הליקויים שעלו וכן לעבודה רוחבית בנושאים כגון פנאי ותעסוקה. נמשיך לפעול מול משרד הרווחה כדי שהתכניות להוצאת יותר דיירים מהמעונות, תוך מתן התמיכות הנדרשות בקהילה ימומשו.

חיים בקהילה בתקופת הקורונה - עובדים זרים

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות הקימה כבר ב- 2019 שולחן עגול בינמגזרי לקידום מענים בתחום העובדים הזרים.

במהלך משבר הקורונה עלו קשיים רבים אשר הצריכו התייחסות ייחודית, כדוגמת היותו של האדם עם מוגבלות לעיתים בקבוצת סיכון למחלה, הצורך ביצירת נהלים מותאמים לעובדי הסיעוד בבית, חשש מעזיבה, סוגיות נוספות כגון ימי החופש של העובד ומניעת הדבקה בעקבות מפגש שלו עם עובדים אחרים, צורך בהנחיות ברורות בשפות השונות, כיצד לפעול וכיצד להתגונן מפני הידבקות ועוד.

סוגיות הקשורות לעובדים זרים שהוסדרו בתקופת משבר הקורונה:

הפצת הנחיות ברורות:

- הנחיות למטפלים הסיעודיים בבית האדם
- מידע לציבור אנשים המעסיקים עובד זר.
- וובינרים מיוחדים לציבור המעסיק עובד זר.

יציאה לחופשה

יצירת הנחיות לעובדים למניעת יציאתם מהבית והגברת סכנת ההידבקות ביתו של האדם עם מוגבלות נחשב לביתו של העובד הזר. בעת סגר נאסרה היציאה מעבר למגבלת המרחק.

שמירה על היצע מטפלים

מתן אפשרות לעובדים להיכנס לארץ למרות המצב

חיים בקהילה בתקופת הקורונה – מסגרות דיור

המלצות השולחן העגול בנושא מסגרות דיור התייחסו לנושאים הבאים:

- סגירת שירותים בקהילה
- מערכי דיור- ביקורים, חקיקה, נהלים,
- אשפוזי קורונה מונגשים
- תיעדוף בדיקות לאנשים עם מוגבלות
- פסיכיאטריה.
- אנשים בקהילה, בידוד, מזון, משלוחי תרופות.
- שירותי קופות החולים בבית.

אחד הקשיים שעלו בתקופת משבר הקורונה הוא איסור הביקורים במסגרות על מנת למנוע הדבקה, ואיסור יציאה של הדיירים.

הנציבות פעלה בתחום זה בדרכים שונות וביניהם פניות למשרד הרווחה, הגשת הערות לתקנות שגובשו ועמידה על כך כי אין לקבוע הנחיות גורפות ולהגביל יציאה מכלל המסגרות אלא ליצור הנחיות מותאמות. הנושא גם עלה בשולחן העגול הבינמגזרי והוכנו המלצות.

במהלך התקופה הסדיר משרד הרווחה את הנושא ולקראת חגי תשרי הודיע כי הדיירים יוכלו לצאת ולבלות את החג עם משפחותיהם במהלך הסגר. בנוסף התאפשר המשך ביקורים של המשפחות במסגרות בהתאם להכרעת מנהלי המסגרות, כאשר התפיסה הייתה שיש למצוא דרך להגן על בריאות הדיירים אך לשקול את טובת הדייר ולאזן בין שיקולי בריאות לבין זכותם לראות את משפחותיהם.

קידום מדיניות: הורות, כשרות משפטית

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות המשיכה גם בשנת 2020 לקדם הכלה בקהילה בתחומים הבאים:

תרופות פסיכיאטריות במסגרות הדיור

מדובר בסוגיה מורכבת על כן השקנו למידה על הנושא והתקיימה ישיבה ראשונה עם משרד הרווחה.

שותפות בתהליכים לשינוי תחום הכשרות המשפטית:

- שותפות בוועדות כגון הקמת פיילוט הטריבונל (ערכאה משפטית חלופית) לתחום הכשרות המשפטית. אפוסטרופסות לעניינים רפואיים דחופים.
- התחלת עבודה על כשרות משפטית ופתיחת חשבונות בנק.

כשרות משפטית

תומכי קבלת החלטות בשכר: בשנת 2020 נפתחו שש קורסים לתומכי קבלת החלטות. הנציבות שותפה להקמת הקורסים עם האפוסטרופוס הכללי ומעבירה הרצאות למשתתפי הקורס.

הזכות להורות

הפקת נייר מדיניות המסכם את מצב הזכות להורות ודיוני השולחנות העגולים, והכנתו לפרסום.

חדשנות, מנהיגות, ניהול ידע והפקת לקחים

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

חדשנות ודיגיטציה

פרויקטים נוספים:

מנוע זכויות - הנציבות מסייעת ומלווה את הפרויקט של ישראל דיגיטלית לפיתוח "מנוע זכויות" שייתן מידע והכוונה לאנשים עם מוגבלות אודות זכויותיהם.

ממשק דיווח למשטרה - הנציבות ואגף מערכות מידע של משרד המשפטים ייצרו ממשק ממוחשב להעברת דיווחים למשטרה אודות פתיחה בחקירה בהתאם לדרישות חוק המידע הפלילי והתקנות.

הנציבות פועלת רבות להטמעת גישות חדשניות ודיגיטליות בפעילותה לקידום נגישות, שוויון והכלה של אנשים עם מוגבלות. בכלל זה הנציבות משתתפת בפרויקטים וביוזמות שונות.

בשנת 2020 ליווינו קבוצת סטודנטים משתתפי פרויקט "סטודנטים מובילים חדשנות במגזר הציבורי של משרד המשפטים בשיתוף: Google, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, ישראל דיגיטלית ורשות התקשוב הממשלתית.

הסטודנטים פיתחו אפליקציה בשם Xsible הנותנת מידע לגבי נגישות בבתי עסק המבוססת על דיווח אזרחים ("חוכמת המונים"). הפרויקט הובל על ידי הסטודנטים הלל להמן ושי פולג ולווה על ידי הצוות המקצועי של הנציבות.
הפרויקט זכה במקום הראשון.

תהליכי מחשוב ושיפור השירות

אנו משקיעים משאבים רבים על מנת לשפר את השירות ולעבוד בכלים דיגיטליים מתקדמים בתחומי הפעילות המרכזיים.

בשנת 2020 הושלמו הנושאים הבאים:

ביצוע תהליך ארגוני
במחלקת נגישות ופיתוח
דגשים לתכנית עבודה
מותאמת.

גיבוש נהלי עבודה בנושא
בקרה ותביעה ועדכונם.

סיום אפיון, פיתוח, בדיקות
והטמעה של מערכת
ממוחשבת לפניות הציבור.
המערכת מאפשרת ניהול
מיטבי של הטיפול בפניות
ומעקב אחר מדדי אמנת
השירות.

הטמעה ושיפור המערכת
הממוחשבת שחר לתהליכי
פיקוח ואכיפה

סקר שביעות רצון בקרב
הפונים: הסקר גובש, פותח
ויצא לפועל בחציון השני של
2020. על בסיס הסקר נוכל
לעקוב אחר שביעות הרצון של
הפונים ולשפר את השירות
בהתאם.

שקיפות, פרסום מידע לציבור והתאמות רגולציה

משבר הקורונה הציב קשיים רבים בפני כלל המשק וביניהם גם החייבים בנגישות. כחלק מההיערכות למשבר קבעה הנציבות הנחיות רגולטוריות רלוונטיות לתקופה זו:

צווי נגישות - דחיית מועדים

עם פרוץ המשבר הוצאו מכתבים המאפשר הארכה קצובה לכל החייבים שתלוי ועומד מולם צו נגישות או צו תעסוקה שמועדו טרם הגיע.

התאמת תחומי הפיקוח למשבר

בעקבות המשבר נעשתה עבודת תכנון מחודשת, אשר עודכנה בהתאם להנחיות המשתנות. אותרו תחומים רלוונטיים להמשך אכיפה גם בעת זו ובוצעו פיקוחים תוך הקפדה על יישום הנחיות התו הסגול.

בשנת 2020 פורסמו לראשונה שני מאגרי מידע של נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות לשימוש הציבור ברשת. המאגרים מתעדכנים מדי חודש.

מאגר צווי הנגישות שהנציבות שלחה לחייבים

רשימה עם פירוט אודות החייבים שטרם קיימו את חובותיהם על פי תקנות הנגישות. נדגיש שבמסגרת הליך הנפקת הצו ניתנת הזדמנות לחייב להשמיע טענותיו, והצווים נכונים למועד פרסומם בלבד.

<https://data.gov.il/dataset/supervisionfiles>

תיקי פיקוח חדשים שבהם לא נמצאו ליקויי נגישות, או נמצאו ליקויים מועטים

במאגר השני נמצאים תיקי פיקוח חדשים שבהם לא נמצאו ליקויי נגישות או שנמצאו ליקויים מעטים. הפרסום נכון ליום ביצוע הבקרה ומתייחס רק לנושאים שנבדקו:

<https://data.gov.il/dataset/accessibilityorders>

הכשרה ופיתוח מקצועי של הצוות

גם בשנת 2020, יחד עם אתגרי משבר הקורונה המשכנו בתהליכים להכשרה ופיתוח מקצועי של הצוות, בפלטפורמות שונות וגם בזום.
בין הפעילויות שנערכו:

הדרכות מקצועיות לצוותים השונים – מפקחים, נציגי שירות, צוותים משפטיים וכו'.

יום עיון מקוון לצוות בנושא הפריפריה – כולל סדנה חוייתית להכרות עם חברות שונות במדינת ישראל.

ניהול עבודה מהבית – פיתוח למנהלים, גיבוש אסטרטגיות ופרקטיקות לניהול עבודה מרחוק.

קורס חוקרים – בסיומו כל מפקחי מחלקת נגישות הוסמכו לבצע חקירות

מחקר ונתונים 2020

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

פעילות לקידום זכויות בזירה הבינלאומית

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות היא הגוף האמון על קידום וניטור אמנת האו"ם בדבר זכויות אנשים עם מוגבלות. מתוקף תפקידה משתתפת הנציבות בפורומים שונים בחו"ל, מקיימת קשרים עם גורמי מקצוע בינלאומיים ופועלת לחילופי ידע ולמידה הדדית.

בשנת 2020 הפעילות בזירה הבינלאומית כללה את האירועים הבאים:

פאנל בינלאומי
בנושא דו"חות
תיעדוף בעולם.

השתתפות
בפורומים
בינלאומיים
בתקופת הקורונה.

סיוע לשגרירות
ג'נבה בקידום
הצעת החלטה
ישראלית לארגון
הבריאות העולמי.

השתתפות בכנס
ZeroProject
שנערך מדי שנה
במשרדי האו"ם
בוינה הפעם בנושא
חינוך.

נאום לכנס
המדינות COSP
שהתקיים השנה
באופן מצומצם
במדיה וירטואלית.

פעילות בזירה הבינלאומית

אודליה פיתוסי נבחרה לוועדת ה CRPD

המסע של אודליה פיתוסי לוועדת ה CRPD החל בפעילות של נציב שוויון מר אברמי טורם מול משרד החוץ לפעול להציג נציג ישראלי לוועדה כבר לפני שנתיים, בהמשך המלצנו כנציבות על אודליה כמועמדת לקמפיין. פיתוסי הייתה קודם לכן יו"ר הוועדה המייעצת לנציב והובילה את הפורום האזרחי לקידום האמנה.

בעקבות קמפיין ארוך שניהל משרד החוץ, שנה עמוסה במפגשים פנים אל פנים ואז מקוונים נבחרה אודליה על ידי 109 מדינות.

הצעת החלטה ישראלית לארגון הבריאות העולמי

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות סייעה לשגרירות ישראל בג'נבה בתהליך של ניסוח טיוטת החלטה של ארגון הבריאות העולמי בנושא בריאותם של אנשים עם מוגבלות.

טיוטת ההחלטה בונה על העקרונות של האמנה וממשיכה את המגמה של מעבר מגישה רפואית למוגבלות לגישה חברתית וגישת זכויות אדם. המסמך קורא לארגון הבריאות העולמי לקדם סטנדרטים ולבצע פעולות כדי להביא לכך שאנשים עם מוגבלות בכל העולם יזכו לשירות רפואי ברמה הגבוהה ביותר. בין היתר ההחלטה מדגישה היבטים של הסרת חסמים ונגישות, אוטונומיה וקבלת החלטות עצמאית והכשרת אנשי המקצוע.

טיוטת ההצעה התקבלה על ידי הוועד המנהל של ארגון הבריאות העולמי והיא תעלה להצבעה באסיפה הכללית של הארגון שתיערך בחודש מאי.

מידע מהעולם

למשבר הקורונה השלכות קשות על אנשים עם מוגבלות בכל מדינות העולם, לאור המשבר החלו ארגונים בינלאומיים רבים לפעול ולהפיץ מידע והמלצות, עלו הפכו לנגישות עם המעבר לפורומים מקוונים. נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות עקבה אחר המידע מהעולם, השתתפה בפורומים בינלאומיים ואף תרגמה חלק מההמלצות לעברית והפיצה אותם.

פאנל בינלאומי – תיעדוף חולי קורונה קשים

במסגרת כנס היום הבינלאומי "היום שאחרי התיעדוף" קיימנו פאנל בהשתתפות מומחים בינלאומיים ממדינות שונות, שעסק בניסיון שלהם במדינות שונות בנושא דו"חות תיעדוף, הפליות בתחום הרפואה והמאבקים שניהלו.

תיעדוף והפליית אנשים עם מוגבלות בטיפול רפואי

כבר בתחילת המשבר השתתפנו במספר פורומים בינלאומיים אשר בהם דווח על תופעות של הפליה של אנשים עם מוגבלות במדינות שונות ואי מתן גישה לטיפול רפואי מציל חיים בתקופת הקורונה. מידע זה היווה את הבסיס לטיפול ולעיסוק בדו"ח התיעדוף. במסגרת זו ערכנו שורה של שיחות עם מומחים בעולם.

תרגום המלצות הארגון הבינלאומי של אנשים עם מוגבלות IDA

הראשונים שגיבשו נושאים מרכזיים והמלצות בנוגע לאנשים עם מוגבלות במשבר הקורונה היו ארגון IDA (International Disability Alliance). תרגמנו את המסמך לעברית והפצנו אותו. המסמך כולל את החסמים המרכזיים בהם נתקלים אנשים עם מוגבלות במצב החירום, בצד מספר פתרונות והמלצות לגורמים השונים וכן לארגוני הסינגור.

למסמך המתורגם: <https://bit.ly/2x34Sit>

מחקר ונתונים

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות משקיעה משאבים רבים כחלק מתפקידה בפיתוח ידע ומחקרים מתוך מטרה לספק לכל המעוניין בכך מידע עדכני ומהימן אודות מצבם של אנשים עם מוגבלות בישראל בתחומי החיים השונים. בשנת 2020 היה צורך ביצירת מסדי נתונים שישקפו את מצבם של אנשים עם מוגבלות ומשפחות בתקופת החירום, ועל כן הקדשנו מאמצים ביצירת סקרים ומחקרים בנושא זה.

דו"ח נתונים סטטיסטיים אודות מצבם של אנשים עם מוגבלות בישראל 2020

לרגל היום הבינלאומי לזכויות אנשים עם מוגבלות הופק דו"ח נתונים המבוסס על נתוני הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. הדו"ח משקף את מצבם של אנשים עם מוגבלות ביחס לאנשים ללא מוגבלות בישראל נכון לשנת 2019 (טרם פרץ משבר הקורונה), והוא עוסק בתחומים שונים כגון תעסוקה, השכלה, מצב כלכלי, חיי חברה ועוד.

לדו"ח

מדד הנגישות העירוני

מדד הנגישות העירוני בוחן את עמדות הציבור בעשרים רשויות כלפי אנשים עם מוגבלות, והשנה גם בחן את תחושותיהם והתמודדותם של אנשים עם מוגבלות בתקופת משבר הקורונה.

מדד הנגישות העירוני נערך בשיתוף בין הנציבות לבין קרן משפחת רודרמן, הקרן המשפחתית על שם תד אריסון וג'וינט ישראל.

למדד

סקר השלכות הקורונה על אנשים עם מוגבלות ובני משפחותיהם

הסקר בוחן את ההשלכות של המשבר על אנשים עם מוגבלות ועל משפחות שבהם יש בן/ בת עם מוגבלות, בתחומי החיים השונים כגון תעסוקה, למידה מרחוק, חיי חברה ופנאי, תפקודי חיים והשימוש בהנחיות המיוחדות לאנשים עם מוגבלות.

הסקר נערך על ידי מכון מאיירס-ג'וינט-ברוקדייל עבור נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות והוא מבוסס על סקר אינטרנטי בקרב קבוצות רלוונטיות.

לסקר

ملخص تقرير نشاط مفوضية الحقوق المتساوية للأشخاص ذوي الإعاقة في عام 2020

أُنشئت مفوضية المساواة في الحقوق للأشخاص ذوي الإعاقة في عام 2000 ، كهيئة مؤتمنة لتطبيق قانون المساواة في الحقوق للأشخاص ذوي الإعاقة. ويتمثل دورها في تعزيز المساواة في الحقوق ، وتشجيع الاندماج والمشاركة الفعالة للأشخاص ذوي الإعاقة في المجتمع ومنع التمييز ضدهم. اعتبارًا من أيلول / سبتمبر 2012 ، ووفقًا لقرار الحكومة بشأن التصديق على اتفاقية حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة ، أصبحت المفوضية أيضًا الهيئة المؤتمنة لتطبيق الاتفاقية وتعزيزها وحمايتها ورصدها. تعمل المفوضية من خلال تعزيز التشريعات والسياسات في مختلف مجالات الحياة ، والأنشطة في الكنيسة واللجان العامة والحكومية ، والتعامل مع الشكاوى العامة الفردية ، والدعوى القضائية المدنية والجنائية ، تطبيق الإتاحة والتطبيق في مجال التمثيل اللائق. تطوّر المفوضية المعرفة والبيانات والبحوث ، تعمل على الساحة الدولية ، وتجري فعاليات إرشادية وإعلامية وأنشطة تغيير المواقف وتعزيز المشاركة العامة للأشخاص ذوي الإعاقة. في عام 2020 ، واصلت المفوضية أنشطتها المستمرة في مجموعة متنوعة من المجالات ، ولكن مع بداية أزمة الكورونا والعواقب الوخيمة على الأشخاص ذوي الإعاقة وعائلاتهم الناتجة عن حالة الطوارئ ، عملت المفوضية جاهدة لضمان حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة. ذلك لأن الأشخاص ذوي إعاقة يبقون بنظام يومي من خلال خلق ملائمة مطلوبة بالتعليمات ، لتمكين ذلك:

أ. أنشطة لحماية حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة خلال أزمة كورونا:

- ترويج ملائمة في نُظُم الطوارئ للأشخاص ذوي الإعاقة ، على سبيل المثال: الإعفاء من الكمامة ، وإمكانية تجاوز المسافة المسموح بها في الإغلاق ، وإمكانية وصول المساعدين إلى منازل الطلاب والمزيد.
- إقامة مائدة مستديرة مشتركة بين القطاعات حول موضوع الأشخاص ذوي الإعاقة خلال فترة الكورونا ضمن المائدة المستديرة لديوان رئيس الوزراء وقيادتها بالاشتراك مع جمعية اينوش.
- زيادة عدد الاستفسارات والرد على مئات الاستفسارات العامة حول قضايا مثل إرشادات الطوارئ والمعلومات والتوظيف.
- تعليمات إتاحة للجهات ذات العلاقة ، فحص مواقع إلكترونية وتطبيقات لجهات حكومية.
- نشاط بموضوع تداعيات الكورونا على توظيف الأشخاص ذوي الإعاقة.
- نشر موقع على شبكة الإنترنت يحتوي على معلومات متاحة وذات صلة باللغتين العبرية والعربية وتحديثه بانتظام على مدار العام ، ونشر الكثير من المعلومات على صفحته الفيسبوك.
- التعامل مع توصيات لجنة الأخلاقيات الحيوية فيما يتعلق بإعطاء الأولوية لمرضى كورونا بالحالة الصعبة ، والذي من شأنه أن يميّز أشخاص ذو إعاقة والتوصيل إلى تغييرات في هذه التوصيات.

ملخص - مواصلة

• العمل مع الوزارات الحكومية المختلفة لضمان استمرارية تقديم خدمات الرعاية للأشخاص ذوي الإعاقة ، وتوجيهات للأشخاص الذين يستخدمون عمالة أجنبية ، تنظيم القضايا في التعليم مثل استمرارية التعليم الخاص ، وصول مساعدين لمنازل الطلاب في التعليم عن بعد ، لجان التشخيص والتنسيب ، إتاحة التعلم عبر الإنترنت.

ب. أنشطة لتعزيز المساواة في الحقوق ، إتاحة واحتواء:

معالجة استفسارات الجمهور: في عام 2020 ، تمت معالجة 6015 استفسارًا. 2678 استفسارًا بشأن مسائل الإتاحة ، و 3158 استفسارًا بخصوص التمييز والتوظيف وغير ذلك ، و 179 طلبًا للإعفاء.

الشكاوى: في عام 2020 ، تم إعداد 16 قضية مدنية واستمر التعامل مع 24 ملف من السنوات السابقة. كما قدمت المفوضية رأيها في 90 ملف إضافي. ومن بين ملقات هذا العام ملف إضافي لشخص ذي الإعاقة أمام الوزارات الحكومية.

تطبيق وتعزيز الإتاحة: خلال عام 2020 ، تم إجراء 965 عملية تفتيش جديدة و 205 عملية إعادة تفتيش ، منها 310 عمليات تفتيش للوصول على مواقع الويب والتطبيقات. وبعد ذلك ، صدر 276 أمرًا بشأن الإتاحة. بالإضافة إلى ذلك ، تم تنفيذ عدد من الإجراءات الإرشادية من أجل نقل معرفة ذات صلة بجمهور مؤهلي الإتاحة ومنسقي الإتاحة وكذلك لعامة الناس والأشخاص ذوي الإعاقة.

التشريع: خلال عام 2020 ، تمت صياغة اقتراح لتعديل شامل بدأته المفوضية في قانون المساواة مع قسم الاستشارات والتشريع: تعزيز قدرات المفوضية في التطبيق والتمثيل ، وتوسيع نطاق واجب التمثيل المناسب ، وتعديلات أخرى.

تعزيز التوظيف وتطبيق قانون التمثيل اللائق: واصلت المفوضية فرض القانون بين الهيئات العامة الكبيرة التي يجب أن تكون ممثلة بشكل كافٍ ، وأصدرت ، من بين أمور أخرى ، حوالي 108 رسالة تحذير واستمرت في التنفيذ مع الهيئات التي لا تلتزم بالقانون

، وكذلك أجرت أنشطة تدريبية ونشرت معلومات وغير ذلك.

تعزيز الاندماج والاحتواء في التعليم: يعد الحق في التعليم قضية واسعة في أنشطة المفوضية ، بما في ذلك قضايا مثل إصلاح التعليم الخاص والاستجابات شبه الطبية في الجنوب. بالإضافة إلى ذلك ، يتم تنفيذ أنشطة تطبيق في المدارس ، وتعالج العديد من الاستفسارات العامة فيما يتعلق بالإتاحة والتكامل الفردي.

تعزيز الحق في الحياة في المجتمع ، الصلاحية القانونية والحق في الأبوة: تجري المفوضية عمليات رقابة في المساكن خارج المنزل ، نُزل ، والمهاجع ، وعناصر الطب النفسي وتفحص وضع الأشخاص ذوي الإعاقة في هذه الأماكن. يتعامل أيضًا مع تعزيز الحق في الصلاحية القانونية. في عام 2020 ، تم كتابة تقرير عن الحق في الأبوة.

إرشاد ، إعلام ونشر معلومات: كان الانتقال إلى وسائل الإعلام عبر الإنترنت فرصة لتوسيع أنشطة التدريب والمعلومات وحتى الوصول إلى جماهير جديدة. وشمل ذلك حوالي 40 ندوة عبر الإنترنت وندوة ومؤتمرات وحوالي 150 محاضرة ، معظمها في وسائل الإعلام عبر الإنترنت.

تعزيز حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة في المحيط الاجتماعي والجغرافي: تم التأكيد على هذه المسألة في البرنامج السنوي ، وتم تنفيذ العديد من الأنشطة هذا العام بما في ذلك ندوات عبر الإنترنت باللغة العربية وندوات صوتية عبر الإنترنت للمجتمع اليهودي المتدين (الحريدي) ، وكان الموقع بأكمله قد ترجم باللغة العربية كما تم إنتاج كتيب عن حقوق التعليم للمجتمع اليهودي المتدين (الحريدي).

ملخص - مواصلة

أنشطة الاحتفال باليوم الدولي لحقوق الأشخاص ذوي الإعاقة 2020: نُظِم النشاط حول موضوع "قيمة حياة الأشخاص ذوي الإعاقة في ضوء تقرير الأولوية" وشمل مؤتمراً على الإنترنت لمدة ثلاثة أيام وإطلاق مشروع جديد "المساواة في غرفة الصالون" لتعميق الوعي والقضاء على وصمات العار - 100 جلسة.

إدخال محتوى محوسب ونشر قواعد بيانات: في عام 2020 ، استمر تطوير النظام المحوسب التشغيلي للهيئة وتم إطلاق النظام لاستفسارات الجمهور. بالإضافة إلى ذلك ، تم نشر قاعدتي بيانات رقميتين لأول مرة لعامة الناس.

الأنشطة على الساحة الدولية: في عام 2020 ، شملت الأنشطة على الساحة الدولية المشاركة في مؤتمر ZeroProject، ومؤتمر الأمم المتحدة ، ومساعدة سفارة جنيف في الترويج لقرار إسرائيلي لدى منظمة الصحة العالمية ، وأكثر من ذلك.

المشاركة العامة: تعتبر المشاركة العامة مبدأً موجه في نشاطات المفوضية. في عام 2020 ، عملت اللجنة الاستشارية للمفوضية وعقدت حوالي 8 اجتماعات ، بالإضافة إلى مؤائد مستديرة ومشاورات حول القضايا المدرجة على جدول أعمال المفوضية.

מוקד השירות והמידע שלנו

